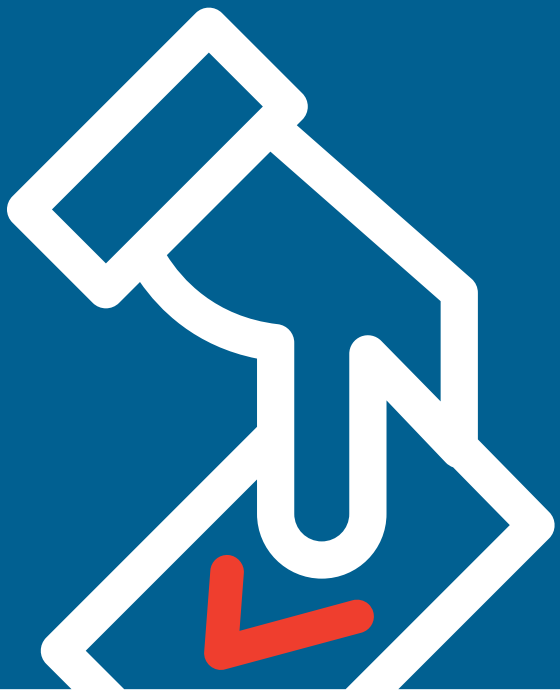

ПРИРУЧНИК
за рад бирачких одбора
2026

РЕПУБЛИЧКА ИЗБОРНА КОМИСИЈА
Београд, 2026.

Приручник
за рад бирачких одбора

РЕПУБЛИЧКА ИЗБОРНА КОМИСИЈА
Београд, 2026.

САДРЖАЈ

1. НАДЛЕЖНОСТ И САСТАВ ОРГАНА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ИЗБОРА 5

2. ПРИМОПРЕДАЈА ИЗБОРНОГ МАТЕРИЈАЛА ПРЕ ГЛАСАЊА 11

3. ПРИПРЕМА ЗА ПОЧЕТАК ГЛАСАЊА 20

4. ОТВАРАЊЕ БИРАЧКОГ МЕСТА 29

5. ГЛАСАЊЕ НА БИРАЧКОМ МЕСТУ 32

6. ГЛАСАЊЕ ВАН БИРАЧКОГ МЕСТА 43

7. КОМУНИКАЦИЈА И НАЧИН ПРУЖАЊЕ ПОДРШКЕ БИРАЧИМА КОЈИ СУ ОСОБЕ СА ИНВАЛИДИТЕТОМ 50

8. ОДРЖАВАЊЕ РЕДА НА БИРАЧКОМ МЕСТУ 56

9. ЗАТВАРАЊЕ БИРАЧКОГ МЕСТА 60

10. УТВРЂИВАЊЕ РЕЗУЛТАТА ГЛАСАЊА 61

11. ПРИМОПРЕДАЈА ИЗБОРНОГ МАТЕРИЈАЛА ПОСЛЕ ГЛАСАЊА 81

12. КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ ИЗБОРНИХ ПРАВА 85

1. НАДЛЕЖНОСТ И САСТАВ ОРГАНА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ИЗБОРА

1.1. ИЗБОРИ ЗА НАРОДНЕ ПОСЛАНИКЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Закон о избору народних посланика, као органе за спровођење избора, дефинисао је:

1. Републичку изборну комисију (РИК)

2. Локалне изборне комисије

3. Бирачке одборе

РЕПУБЛИЧКА ИЗБОРНА КОМИСИЈА

РИК је надлежна да се стара о законитом спровођењу избора у складу са законом.

РИК има свој ***сталан и проширени састав***.

Стални састав РИК чине председник, заменик председника, 16 чланова и 16 заменика чланова, секретар и заменик секретара РИК, као и два учесника задужена за послове статистике.

У току парламентарних избора, који ће се одржати 25. октобра 2026. године, РИК ради у проширеном саставу који, према Закону, чине стални састав и чланови и заменици чланова именовани на предлог подносилаца проглашених изборних листа кандидата за народне посланике.

ЛОКАЛНА ИЗБОРНА КОМИСИЈА

Локалне изборне комисије су у смислу Закона о избору народних посланика:

- општинске изборне комисије
- градске изборне комисије
- изборне комисије градских општина Града Београда.

Локалне изборне комисије врше послове које су на изборима до 2020. године углавном обављала радна тела која је образовала Републичка изборна комисија за потребе спровођења избора за народне посланике.

Број чланова сталног састава локалне изборне комисије зависи од величине јединице локалне самоуправе за коју се именује, па тако локалну изборну комисију у сталном саставу чине:

- председник, шест чланова, заменик председника и шест заменика чланова у јединици локалне самоуправе која има највише 50.000 уписаних бирача
- председник, осам чланова, заменик председника и осам заменика чланова у јединици локалне самоуправе која има највише 100.000 уписаних бирача
- председник, десет чланова, заменик председника и десет заменика чланова у јединици локалне самоуправе која има највише 500.000 уписаних бирача
- председник, 12 чланова, заменик председника и 12 заменика чланова у јединици локалне самоуправе која има више од 500.000 уписаних бирача

У току парламентарних избора, локалне изборне комисије раде у проширеном саставу који, према Закону о избору народних посланика, чине стални састав и чланови и заменици чланова именовани на предлог подносилаца проглашених изборних листа кандидата за народне посланике.

Надлежности локалне изборне комисије у спровођењу парламентарних избора су да:

- организује техничку припрему за изборе
- именује, разрешава и констатује престанак функције чланова и заменика чланова органа за спровођење избора, у случајевима предвиђеним законом
- одређује бирачка места
- одлучује о захтевима за поништавање гласања на бирачком месту због неправилности током спровођења гласања
- прима изборни материјал од РИК и предаје га бирачким одборима
- преузима изборни материјал од бирачких одбора по завршетку гласања
- пружа подршку бирачким одборима приликом спровођења гласања
- обавештава РИК о току гласања
- доноси збирни извештај о резултатима гласања са бирачких места која се налазе на њеној територији
- обавља друге послове у складу са Законом о избору народних посланика и актима РИК.

БИРАЧКИ ОДБОРИ:

- преузимају изборни материјал од локалне изборне комисије пре гласања
- припремају бирачко место за почетак гласања и уређују бирачко место и просторију за гласање
- спроводе гласање на бирачком месту
- спроводе гласање ван бирачког места
- обезбеђују правилност и тајност гласања
- одржавају ред на бирачком месту
- утврђују резултате гласања на бирачком месту
- после гласања предају изборни материјал локалној изборној комисији

Бирачки одбори имају свој стални и проширени састав.

Стални састав бирачкоī одбора именује локална изборна комисија на предлог посланичких група, и чине га председник, два члана и њихови заменици.

Бирачки одбор у *проширеном саставу* чини стални састав и чланови и заменици чланова именовани на предлог подносилаца проглашених изборних листа.

Графички приказ органа за спровођење избора за народне посланике који ће се одржати 25. октобра 2026. године у сталном и проширеном саставу

Пирамидални приказ органа за спровођење избора

1.2. КОДЕКС ПОНАШАЊА ЧЛАНОВА И ЗАМЕНИКА ЧЛАНОВА ОРГАНА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ИЗБОРА

У циљу унапређења рада, али и успостављању етичких стандарда понашања који се очекују од органа за спровођење избора, РИК је донео Кодекс понашања чланова и заменика чланова органа за спровођење избора.

У складу са Кодексом, чланови и заменици чланова органа за спровођење избора су дужни:

- да одговорно, савесно, стручно и у оквирима датих овлашћења обављају дужности које су им поверене
- да послове врше непристрасно и ефикасно, у складу са професионалним стандардима
- да се у вршењу функције придржавају начела политичке неутралности
- да при доношењу одлука воде рачуна о јавном интересу, односно да њихов приватни интерес не дође у сукоб са јавним интересом
- да поступају у границама датог овлашћења и сагласно циљу због којег је овлашћење дато

- да се стрпљиво, пристојно, љубазно и са дужном пажњом и поштовањем понашају према свим бирачима и другим учесницима у изборном поступку, а нарочито према лицима која су особе са инвалидитетом
- да буду прикладно и уредно одевени и да својим начином одевања не нарушавају углед органа за спровођење избора;
- да буду ажурни, професионални и прецизни у испуњавању законских обавеза
- да развијају колегијалне и коректне односе према другим члановима и заменицима чланова органа за спровођење избора
- да чувају углед органа којег представљају

Члановима и заменицима чланова органа за спровођење избора није дозвољено:

- да приме поклон, услугу или другу корист за себе или чланове своје породице приликом вршења функције, изузев протоколарног или пригодног поклона до законом одређене вредности
- да користе јавну имовину и службене просторије органа за спровођење избора у приватне или политичке сврхе, нити да злоупотребљавају своју функцију ради личне користи или користи политичке странке која их је предложила у састав органа за спровођење избора
- да фаворизују или дискриминишу поједине бираче у остваривању њихових изборних права због политичке, националне, расне, верске, полне или друге припадности
- да дају неистините изјаве или информације које би штетиле угледу органа за спровођење избора или довеле у питање интегритет изборног процеса
- да намерно или из крајње непажње наносе материјалну штету органима за спровођење избора или подстичу друга лица да то чине
- да јавно изражавају своју политичку, верску или другу личну припадност која би могла да доведе у сумњу њихову непристрасност у одлучивању
- да у службеним просторијама носе симболе и пароле политичких странака

2. ПРИМОПРЕДАЈА ИЗБОРНОГ МАТЕРИЈАЛА ПРЕ ГЛАСАЊА

РИК предаје изборни материјал намењен за спровођење парламентарних избора преко својих чланова и заменика чланова, у сталном и проширеном саставу, који се овлашћују да као координатори РИК обављају одређене изборне радње за општине на територији одређеног управног округа.

Изборни материјал локалним изборним комисијама са територије управног округа за који су овлашћени, координатори РИК предају у седиштима управних округа.

Локална изборна комисија **предаје изборни материјал** бирачким одборима са територије своје општине/града **у седишту општине/града.**

О времену, месту и распореду примопредаје изборног материјала бирачким одборима локална изборна комисија обавештава председнике и заменике председника бирачких одбора, као и лица овлашћена за предлагање лица у бирачке одборе у сталном и проширеном саставу.

Предаја изборног материјала бирачким одборима обавља се најкасније 23. октобра 2026. године у 24.00 часа, у складу са Роковником за вршење изборних радњи.

О примопредаји изборног материјала између локалне изборне комисије и бирачког одбора **сачињава се записник** који садржи списак свих материјала који бирачки одбор преузима од локалне изборне комисије.

НАПОМЕНА:
Примопредаји изборног материјала могу да присуствују овлашћени представници подносилаца изборних листа, као и представници посматрача којима је РИК издао акредитације.

РЕПУБЛИЧКА ИЗБОРНА КОМИСИЈА И ЛОКАЛНА ИЗБОРНА КОМИСИЈА ЗА СВАКИ БИРАЧКИ ОДБОР, ЗА ИЗБОРЕ 25. ОКТОБРА 2026. ГОДИНЕ ОБЕЗБЕЂУЈЕ:

- **Збирну изборну листу кандидата за народне посланике,** *у по два примерка*

  (Збирна изборна листа је документ који садржи све изборне листе, са личним именима свих кандидата за народне посланике и подацима о години њиховог рођења, занимању и пребивалишту.
  Овај документ се штампа на српском језику, ћириличким писмом. У општинама/градовима где су у службеној употреби језици националних мањина овај документ се штампа и на тим језицима.

Закон налаже да Збирна изборна листа буде видно истакнута на бирачком месту за време гласања како би бирачи могли да се, приликом гласања, информишу о свим изборним листама и кандидатима за народне посланике.)

- **Решење о именовању чланова и заменика чланова бирачког одбора**
- **Решење о измени/изменама Решења о именовању чланова и заменика чланова бирачког одбора** (уколико је донето)
- **ИЗВОД ИЗ БИРАЧКОГ СПИСКА ЗА ГЛАСАЊЕ ЗА ИЗБОР НАРОДНИХ ПОСЛАНИКА**, са евентуалним списком накнадних промена у бирачком списку који се прилаже уз извод из бирачког списка

  (Извод из бирачког списка је документ који садржи личне податке о бирачима који имају право да гласају на бирачком месту и служи и за евидентирање бирача који су изашли на изборе.
  Списак накнадних промена, уколико је достављен бирачком одбору уз извод из бирачког списка, је документ који је саставни део бирачког списка и представља списак бирача који су, на основу решења Министарства државне управе и локалне самоуправе, накнадно уписани да гласају на том бирачком месту, брисани са тог бирачког места или им је промењен неки лични податак.
- **ПОСЕБАН ИЗВОД ИЗ БИРАЧКОГ СПИСКА ЗА ГЛАСАЊЕ ЗА ИЗБОР НАРОДНИХ ПОСЛАНИКА,** ако на бирачком месту гласају бирачи који су на одслужењу војног рока, на војној вежби или на школовању у јединицама или установама Војске Србије

  (Посебан извод из бирачког списка је документ који садржи личне податке о бирачима који имају право да гласају на бирачком месту и служи и за евидентирање бирача који су гласали.)
- **ГЛАСАЧКЕ ЛИСТИЋЕ ПО ИЗВОДУ/ ПОСЕБНОМ ИЗВОДУ из бирачког списка**

  У општинама/градовима где су у службеној употреби језици националних мањина, гласачки листићи се штампају и на тим језицима. Логично, највећи број гласачких листића се штампа само на српском језику и ћириличким писмом, али постоји још **29** различитих варијанти гласачког листића (нпр. српски-мађарски, српски-бошњачки, српски-мађарски-словачки, итд.). Наравно, од броја језика на којима се штампа гласачки листић зависи и формат (величина) гласачког листића.
- **КОНТРОЛНИ ЛИСТ** за проверу исправности гласачке кутије **за избор народних посланика**

  (Бирачки одбор проверавава да ли је гласачка кутија исправна и празна. Резултат контрола уписује се у контролни лист.)

- **ЗАПИСНИК О РАДУ БИРАЧКОГ ОДБОРА** на спровођењу гласања **за избор народних посланика, *у по шест примерака***

  (Записник о раду бирачког одбора је документ који попуњава бирачки одбор и у који се уносе све чињенице о току гласања и резултати гласања на бирачком месту.
  (Записник о раду бирачког одбора се поред српског језика и ћириличког писма, штампа и на сваком језику и писму националне мањине који је у службеној употреби у тој јединици локалне самоуправе. То практично значи да ће у оним општинама/градовима у којима су, уз српски језик, у службеној употреби нпр. још два друга језика, постојати обрасци три записника о раду бирачког одбора у по шест примерака, односно по један образац за сваки од та три језика)

- **Образац Записника о посматрачима рада бирачког одбора на спровођењу гласања на изборима за народне посланике, у *шест примерака***

  (У Записник о посматрачима рада бирачког одбора се уносе подаци о представницима домаћих и страних посматрача који су били присутни на бирачком месту. Ти представници имају право да у Записник сами упишу своје евентуалне примедбе, односно запажања у вези са спровођењем гласања на бирачком месту.)

- **Приручник за рад бирачких одбора**
  (Приручник за рад бирачких одбора представља публикацију која садржи скуп правила о поступању бирачких одбора приликом спровођења гласања и утврђивања резултата гласања на бирачком месту.)

- **КОНТРОЛНИ ФОРМУЛАР** за логичко-рачунско слагање резултата гласања на бирачком месту

  (Контролни формулар је средство које треба да помогне бирачком одбору приликом утврђивања резултата гласања и провере да ли су утврђени резултати исправни.)

- **ДРЖАВНУ ЗАСТАВУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ**

  (Државна застава Републике Србије се истиче приликом гласања на изборима за државне органе на бирачким местима.)

- **Обрасце потврда о изборном праву за гласање ван бирачког места**

  (Потврда о изборном праву за гласање ван бирачког места је документ који служи да бирач који гласа ван бирачког места њеним потписивањем потврди да је гласао. Потписивање ове потврде замењује потписивање бирача у изводу из бирачког списка.)

- **Обрасце евиденција о присуству чланова и заменика чланова бирачког дбора у сталном односно проширеном саставу на бирачком месту, *у ӣо два ӣримерка***

  (Евиденција о присуству на бирачком месту сталног састава бирачког одбора и евиденција о присуству на бирачком месту проширеног састава бирачког одбора служи да се утврди ко је од чланова и заменика чланова бирачког одбора заиста био на бирачком месту и учествовао у раду бирачког одбора. Накнада за рад у бирачком одбору се исплаћује искључиво оним лицима која су уписана у наведене евиденције.
  Битно је имати у виду да потписивање евиденције о присуству НЕ ЗАМЕЊУЈЕ потписивање записника о раду бирачког одбора.)

- **Списак представника домаћих и страних посматрача акредитованих за праћење рада бирачких одбора**

  (Овај списак служи да бирачки одбор може да провери да ли је представник посматрача који је дошао на бирачко место и поседује акредитацију коју је издао РИК заиста овлашћен да буде присутан на конкретном бирачком месту.)

- **Информативне постере за бираче**

  (Информативни постери за бираче се истичу на испред просторије у којој се налази бирачко место и служе да едукују бираче о начину спровођења гласања)

- **Идентификационе картице за чланове бирачких одбора са штипаљкама**

(Идентификационе картице служе за утврђивање да ли су лица која су присутна на бирачком месту овлашћена за спровођење гласања на бирачком месту.)

- **Две ознаке бирачког места и ознаку гласачке кутије**
- **Гласачка кутија**
- **Картонске параване и параване у облику кабине за обезбеђивање тајности гласања**

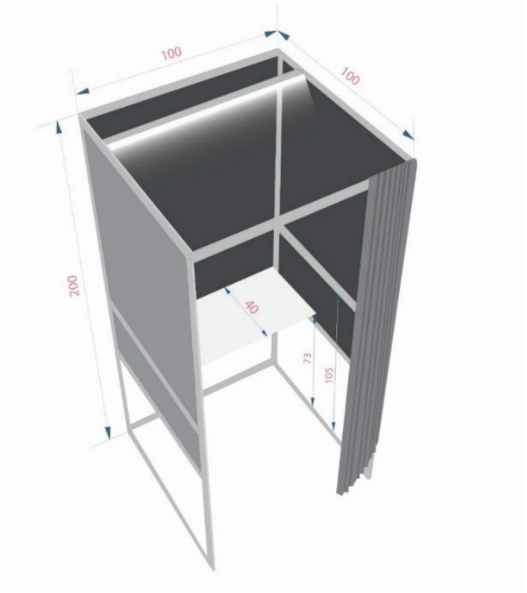

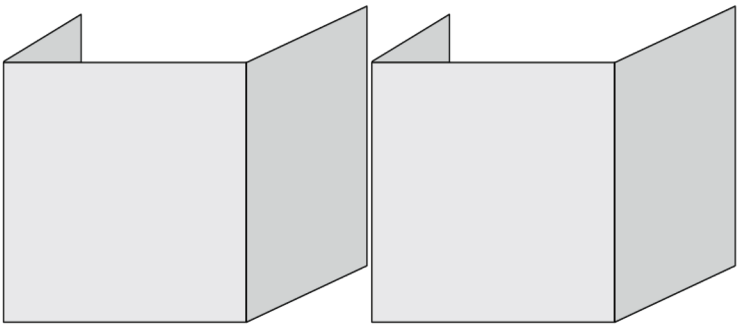

- **два спреја за обележавање прста бирача**

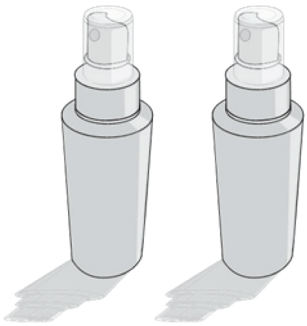

- **две УВ-лампе**

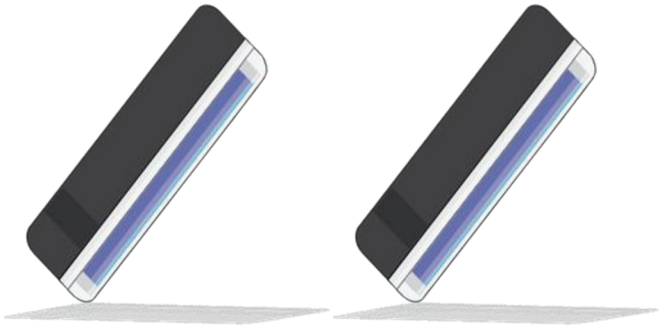

- **батерије за УВ-лампе**
- **прибор за писање (оловке и маркер)**

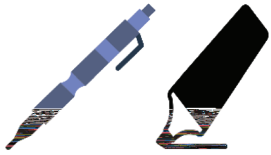

- **ДВЕ налепнице за печаћење гласачке кутије, као и налепнице за печаћење коверата са гласачким листићима после гласања и коверта са потврдама о изборном праву односно тракастих папира за гласачке листиће већег формата (шлајфне)**

извод ако на том бирачком месту гласају и бирачи који су на одслужењу војног рока, на војној вежби или на школовању у јединицама или установама Војске Србије (у даљем тексту: бирачи у Војсци Србије). Ако, дакле, на бирачком месту постоје и посебан извод за бираче у Војсци Србије, број гласачких листића који се уручује бирачком одбору једнак је збиру бројева бирача уписаних у извод из бирачког списка и бирача у Војсци Србије уписаних у посебан извод.

ПЕЧАЋЕЊЕ ВРЕЋЕ СА ИЗБОРНИМ МАТЕРИЈАЛОМ

Пошто се бирачком одбору преда сав предвиђени материјал, материјал се, **изузев маказа**[1], ставља у врећу за одлагање изборног материјала кајсија боје.

Пошто се материјал стави у врећу, врећа се **у присуству чланова бирачког одбора**, **печати сигурносном затворницом плаве боје**, чији се серијски број уписује у записник о примопредаји изборног материјала.

НАПОМЕНА:
Пре стављања изборног материјала у врећу, спреј за обележавање прста бирача, УВ-лампу и канцеларијски материјал треба ставити у посебну кесу или мању врећу, која треба да буде затворена/везана, како се њен садржај не би расуо по врећи.

Пре печаћења, на врећу се лепи налепница на коју се уписује назив општине/града и број бирачког места.

1 Маказе не иду у врећу јер оне служе да се на дан гласања на бирачком месту пресече сигурносна затворница којом је запечаћена врећа.

! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:

1. Запечаћена врећа са изборним материјалом се не сме отварати пре него што се бирачки одбор на дан гласања окупи на бирачком месту.
2. Локална изборна комисија приликом примопредаје изборног материјала пре гласања мора да води рачуна да врећа са изборним материјалом буде обележена налепницом на којој су уписани назив општине/града и број бирачког места, као и да бирачком одбору буде предата гласачка кутија за избор народних посланика.
   – да свака врећа са изборним материјалом буде обележена налепницом на којој је уписан назив општине/града и број бирачког места;

НАПОМЕНА:

Приликом примопредаје изборног материјала, локална изборна комисија треба да бирачком одбору дâ број телефона за контактирање особе која ће бити обавезна да на дан гласања отвори објекат у којем се налази бирачко место.

3. ПРИПРЕМА ЗА ПОЧЕТАК ГЛАСАЊА

На дан гласања, 25. октобра 2026. године, БИРАЧКИ ОДБОР СЕ САСТАЈЕ НАЈКАСНИЈЕ У 6.00 ЧАСОВА НА БИРАЧКОМ МЕСТУ, како би извршио све припреме за почетак гласања.

! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:

Члан бирачког одбора или његов заменик треба да буду присутни на бирачком месту, почев од окупљања бирачког одбора на дан гласања, до утврђивања резултата гласања на бирачком месту и попуњавања записника о раду бирачког одбора.

! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:

Члан бирачког одбора и његов заменик могу да буду присутни на бирачком месту истовремено или да се смењују. Стога, бирачки одбор не може заменику присутног члана бирачког одбора да забрани да на бирачком месту буде заједно са чланом чији је заменик. У случају да процени да присуство великог броја чланова и заменика чланова бирачког одбора у проширеном саставу угрожава тајност гласања, председник бирачког одбора би требало да укаже на то да није неопходно истовремено присуство и члана бирачког одбора и његовог заменика.

НАПОМЕНА:

Припремама за почетак гласања могу да присуствују и представници посматрача којима је РИК издао акредитације.

Припрема за почетак гласања подразумева три фазе:

1. утврђивање потпуности и исправности изборног материјала

2. уређивање бирачког места и просторије за гласање

3. договор о подели задужења

3.1. УТВРЂИВАЊЕ ПОТПУНОСТИ И ИСПРАВНОСТИ ИЗБОРНОГ МАТЕРИЈАЛА

Председник бирачког одбора **маказама** сече сигурносну затворницу са вреће, **коју мора да сачува и обавезно преда локалној изборној комисији после гласања.**

Потом се стање изборног материјала у врећи упоређује са подацима из записника о примопредаји изборног материјала пре гласања и тако се утврђује да ли је примљени материјал потпун и исправан. У случају да нешто од изборног материјала из записника о примопредаји недостаје о томе се одмах обавештава локална изборна комисија.

! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:
Гласачки листићи се бирачком одбору предају спаковани у коверте са по 100 гласачких листића и, по правилу, са једном ковертом у којој је мање од 100 гласачких листића. На пример, ако на бирачком месту гласа 558 бирача, бирачком одбору ће се доставити пет коверата са по 100 листића и један (шести коверат) у којем ће бити 58 листића. Приликом припреме за почетак гласања, бирачки одбор треба да отвори само коверат са мање од 100 бирача, док се следећи коверат (коверат са 100 гласачких листића) отвара тек пошто гласа онај број бирача који одговара броју гласачких листића у коверти са мање од 100 гласачких листића. У складу са наведеним, на примеру бирачког места са 558 бирача, провера да ли је бирачком одбору достављен довољан број гласачких листића подразумева пребројавање **(без отварања коверата)** да ли је у врећи одговарајући број коверата са по 100 гласачких листића и проверу да ли у коверти са мање од 100 гласачких листића има 58 гласачких листића.

Да би гласање могло да почне, **НУЖНО** је да на бирачком месту буде следећи изборни материјал:

- Збирна изборна листа кандидата за народне посланике
- извод из бирачког списка
- посебни извод из бирачког списка, ако на бирачком месту гласају бирачи у Војсци Србије
- гласачки листићи (**није неопходан тачан број!**)
- контролни лист за проверу исправности гласачке кутије
- гласачка кутија
- један спреј за обележавање прста бирача
- једна УВ-лампа

- картонски паравани и паравани у облику гласачке кабине у броју који омогућава несметано гласање и обезбеђује тајност гласања
- јемственик и налепнице за печаћење гласачке кутије

Само ако недостаје нешто од овог материјала, гласање не може почне.

! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:

Ако бирачком одбору није уручен број гласачких листића који одговара броју бирача који су уписани у извод, то није разлог да бирачки одбор не отвори бирачко место и не започне гласање. Бирачки одбор, дакле, у том случају треба да настави са припремним радњама и омогући почетак гласања на бирачком месту.

3.2. УРЕЂИВАЊЕ БИРАЧКОГ МЕСТА И ПРОСТОРИЈЕ ЗА ГЛАСАЊЕ

Пошто утврди да располаже изборним материјалом неопходним за почетак гласања, чланови бирачког одбора приступају уређивању бирачког места:

- прво се на улазу у објекат у којем се налази бирачко место истичу број и назив бирачког места (ознака бирачког места)
- ако у објекту постоји више бирачких места или ако је објекат са једним бирачким местом велики, локална изборна комисија и општинска/градска управа треба да се постарају о постављању одговарајућих путоказа
- на улазу у просторију у којој је бирачко место истиче се број и назив бирачког места(ознака бирачког места)
- Збирна изборна листа се обавезно истиче испред просторије у којој је бирачко место
- информативни постери за бираче се обавезно истичу испред просторије у којој је бирачко место
- испред просторије у којој је бирачко место треба да стоји члан бирачког одбора који упознаје бираче о начину кретања кроз просторију за гласање и води рачуна о томе да у просторији буде само онолико бирача колико има обезбеђених места за тајно гласање, односно картонских паравана и паравана у облику гласачке кабине
- у просторији у којој је бирачко место истиче се Државна застава Републике Србије

Прилог 3 - Шема уређења бирачког места

Потом се просторија уређује тако да од улаза до гласачке кутије, места за обављање изборних радњи буду обавезно постављена следећим редоследом:

- место на којем се врши провера УВ-лампом
- место на којем се утврђује идентитет бирача
- место на којем се налази **извод из бирачког списка,** са евентуалним променама у бирачком списку и посебан извод из бирачког списка за бираче у Војсци Србије ако гласају на том бирачком месту
- место на којем се прст бирача обележава спрејом
- место на којем се чувају и уручују гласачки листићи
- место на којем члан бирачког одбора поучава бираче о начину гласања
- место на ком су смештени представници посматрача
- место на којем се постављају картонски паравани и паравани у облику кабине за гласање за обезбеђивање тајности гласања
- место на којем се поставља гласачка кутија
- место на којем се члан бирачког одбора стара о томе да бирач у гласачку кутију убаци пресавијени гласачки листић

! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:

Картонски паравани и паравани у облику кабине за гласање морају да буду постављени тако да обезбеде тајност гласања, односно тако да нико од чланова бирачког одбора, представника посматрача, новинара или других бирача не може да види како бирач попуњава гласачки листић. Бирач сам бира да ли ће гласачки листић попунити иза картонског паравана или иза паравана у облику кабине за гласање, а бирачки одбор је дужан да му омогући тај избор. О обезбеђивању тајности гласања чланови бирачког одбора старају се током целог дана.

Картонски паравани постављају се тако да њихов отвор буде окренут према зиду, уз размак од најмање једног метра између картонских паравана. Паравани у облику кабине за гласање постављају се тако да њихов положај и отвор онемогућавају другим лицима да виде како бирач попуњава гласачки листић. Картонски паравани и паравани у облику кабине за гласање морају бити на одговарајућој удаљености од чланова бирачког одбора, представника посматрача и других бирача.

НАПОМЕНА:

На гласачку кутију за гласање за избор народних посланика се обавезно лепи папир који служи као ознака гласачке кутије и који има напомену да је гласачка кутија намењена гласању на изборима за народне посланике.

НАПОМЕНА:

Посматрач има право да се креће по целој просторији у којој је бирачко место, тако да не ремети тајност гласања и да не омета рад бирачког одбора

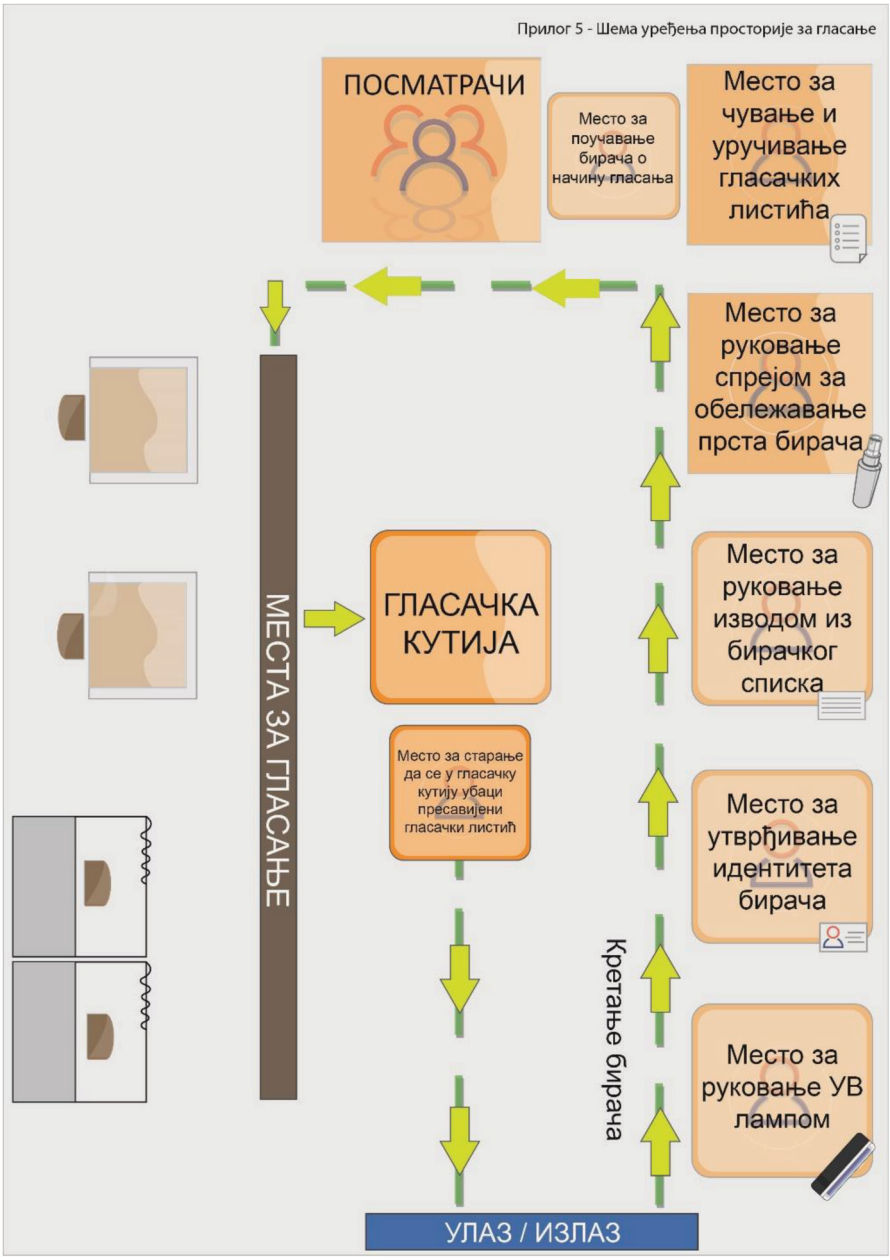

Шема уређења просторије за гласање за изборе који ће се одржати 25. октобра 2026. године

Осим уређивања просторије у којој треба да се гласа, бирачки одбор мора да провери да ли су у тој просторији, или непосредно испред бирачког места **истакнути симболи политичке странке и подносиоца проглашене изборне**

листе, као и други изборни пропагандни материјал (политичких странака, страначких коалиција, група грађана). Ако утврди да је такав материјал истакнут, бирачки одбор треба да га уклони, а ако то није у могућности, о потреби да се уклони обавештава локалну изборну комисију, које ће обавестити надлежну комуналну службу.

НАПОМЕНА:
О томе да у просторији у којој се гласа или непосредно испред бирачког места није истакнут изборни пропагандни материјал бирачки одбор мора да се стара све време док траје гласање на бирачком месту.

3.3. ДОГОВОР О ПОДЕЛИ ЗАДУЖЕЊА

По завршетку уређивања бирачког места и просторије за гласање, чланови бирачког одбора договарају се о подели задужења током спровођења гласања. Најважније је да се утврди који ће чланови, односно заменици чланова, бити задужени за спровођење следећих радњи:

- упознавање бирача о начину кретања кроз просторију за гласање и вођење рачуна о томе да у просторији буде само онолико бирача колико има обезбеђених места за тајно гласање (картонских паравана и паравана у облику кабине за гласање)
- руковање УВ-лампом
- утврђивање идентитета бирача
- руковање изводом из бирачког списка, евентуалним списком промена у изводу и посебним изводом из бирачког списка за гласање бирача у Војсци Србије
- руковање спрејом за обележавање прста бирача
- чување и уручивање гласачких листића
- поучавање бирача о начину гласања
- вођење рачуна о томе да бирачи гласачке листиће пресавијене убаце у гласачку кутију.

Осим наведеног, бирачки одбор треба да одреди и:

- **три члана или заменика члана бирачког одбора** који су именовани на предлог три различита овлашћена предлагача (од којих је најмање један именован на предлог **опозиционе изборне листе**) и **који ће, као повереници бирачког одбора, спровести гласање ван бирачког места**

- члана или заменика члана бирачког одбора који ће бити **задужен за попуњавање контролног формулара и вршење логичко-рачунске контроле резултата гласања унетих у контролни формулар .**

! ПОСЕБНО ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:

Подела задужења не значи да за свако посебно задужење може да буде одређен само један члан бирачког одбора, напротив. Пожељно је да се чланови бирачког одбора смењују у обављању послова везаних за спровођење гласања.

Председник бирачког одбора дужан је да посебно подстиче чланове и заменике чланова бирачког одбора који су именовани на предлог опозиционе изборне листе да посебно провере одређене изборне радње, као што су: контрола исправности гласачке кутије, разврставање гласачких листића на важеће и неважеће и пребројавање гласова које су добиле изборне листе.

3.4. ПОПУЊАВАЊЕ ЗАПИСНИКА О РАДУ БИРАЧКОГ ОДБОРА ПРЕ ОТВАРАЊА БИРАЧКОГ МЕСТА

Пошто обави све претходно наведене радње, а пре него што отвори бирачко место, бирачки одбор треба да попуни прве четири тачке Записника о раду бирачког одбора, и то:

– да у тачки 1. упише број бирачког места;

– да у тачки 2. упише назив општине / града / завода / стране државе;

– да у тачки 3. упише датум одржавања гласања;

– да у тачки 4. упише број бирача који су уписани у извод из бирачког списка.

! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:

Утврђивање броја бирача **уписаних у извод из бирачког списка подразумева не само утврђивање броја бирача из самог извода**, већ се мора обратити пажња и на **списак накнадних промена у бирачком списку, ако је достављен уз извод из бирачког списка**. При томе, треба обратити пажњу на то да се у том евентуалном списку накнадних промена могу налазити не само бирачи који су накнадно уписани у бирачки списак за то бирачко место, већ и бирачи који су избрисани са тог бирачког места, или и бирачи који нису ни дописани ни брисани, већ им је само промењен неки податак у изводу из бирачког списка, нпр. презиме. Зато, **бирачки одбор мора да пази да код утврђивања броја бирача убројии оне који су дописани и одузме оне који су избрисани!**

Осим наведеног, бирачки одбор треба да обрати пажњу и на **евентуални посебан извод из бирачког списка за гласање бирача у Војсци Србије**, те и да њих убројн у укупан број бирача.

Нпр. У изводу је уписано 578 бирача. У списак накнадних промена уписано је 5 бирача који су додати на то бирачко место, 3 бирача који су брисани са тог бирачког места и 7 бирача којима је промењено презиме или неки други лични податак, што значи да нису ни додати ни брисани. У посебном изводу за гласање бирача у Војсци Србије уписана су 44 бирача. То значи да су на овом бирачком месту уписана укупно 624 бирача (578+5-3+44).

НАПОМЕНА:

Коначан број уписаних бирача на бирачком месту бирачки одбор може да провери и у обавештењу које се доставља уз списак накнадних промена, уколико је такав списак достављен за бирачко место. Наиме, РИК ће за бирачка места на којима има накнадних промена у бирачком списку доставити обавештење са коначним бројем бирача на бирачком месту. Бирачки одбор, уколико добије ово обавештење, треба само да препише коначан број бирача који се налази у обавештењу.

! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:

На оним бирачким местима на којима постоје записници о раду бирачког одбора и на језицима националних мањина, бирачки одбор мора да води рачуна о томе да се сви подаци обавезно уписују у све записнике на тим језицима.

4. ОТВАРАЊЕ БИРАЧКОГ МЕСТА

Након што обави све припреме за спровођење гласања **и пошто су сви чланови и заменици чланова бирачког одбора на видно место окачили своје идентификационе картице**, бирачки одбор утврђује да гласање може да почне.

НАПОМЕНА:

Чланови бирачког одбора морају да своје идентификационе картице носе све време док су на бирачком месту.

НАПОМЕНА:

Председник бирачког одбора је дужан да, **током целог дана**, води рачуна о томе да се чланови и заменици чланова бирачког одбора уписују у одговарајућу **евиденцију присутности чланова и заменика чланова бирачког одбора у сталном или проширеном саставу**, која служи као основ за исплату накнада за рад у бирачком одбору.

! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:

Председник бирачког одбора мора да напомене члановима и заменицима чланова бирачког одбора да њихово уписивање у евиденцију присутности на бирачком месту не замењује, односно не искључује обавезу потписивања Записника о раду бирачког одбора на крају рада бирачког одбора, с обзиром на то да је то њихова законска обавеза.

У складу са законом, бирачка места се отварају **у 7.00 часова**, а затварају **у 20.00 часова** и у току тог времена бирачко место мора бити непрекидно отворено.

У тачки 5. Записника о раду бирачког одбора, неопходно је, **одмах по отварању бирачког места, уписати време отварања бирачког места**.

ПРОВЕРА ИСПРАВНОСТИ ГЛАСАЧКЕ КУТИЈЕ – ПОПУЊАВАЊЕ КОНТРОЛНОГ ЛИСТА

Пошто се отвори бирачко место и пошто на бирачко место дође први бирач, врши се провера исправности гласачке кутије тако што се утврђује да ли је исправна и празна, након чега се попуњава контролни лист за проверу исправности гласачке кутије, који потписују сви присутни чланови и заменици чланова бирачког одбора и тај први бирач.

Након тога у Записник о раду бирачког одбора уписује се:

- име и презиме бирача који је први дошао на бирачко место – **тачка 6. Записника**
- број под којим је бирач који је први дошао на бирачко место уписан у извод из бирачког списка - **тачка 7. Записника.**

! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:

Када први бирач дође на бирачко место, пре приступања провери исправности гласачке кутије, бирачки одбор обавезно прво УВ-лампом проверава да ли је тај бирач можда већ негде гласао, затим утврђује његов идентитет одговарајућом исправом, проверава да ли је уписан у извод из бирачког списка и проверава да тај бирач није именован у састав тог бирачког одбора.

Исправност гласачке кутије не може се проверити у присуству бирача за кога је након провере УВ-лампом утврђено да је изашао на изборе на другом бирачком месту, који нема важећу јавну исправу за утврђивање идентитета, који није уписан у изводе из бирачког списка и који је члан бирачког одбора на том бирачком месту.

После попуњавања и потписивања контролног листа, контролни лист се убацују у гласачку кутију.

Након убацивања контролног листа у гласачку кутију, кутија се затвара и печати коришћењем јемственика и налепница за печаћење гласачке кутије.

ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:

За печаћење гласачке кутије се користе искључиво налепнице предвиђене за ову радњу и које се лако препознају по томе што садрже грб Републике Србије на себи. За печаћење гласачке кутије се **никако** не смеју користити налепнице за печаћење коверата, које су мањих димензија.

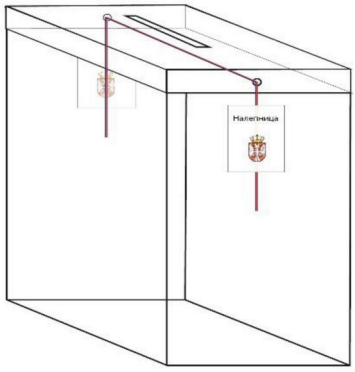

СЛИКА ЗАПЕЧАЋЕНЕ ГЛАСАЧКЕ КУТИЈЕ СА ЈЕМСТВЕНИКОМ И НАЛЕПНИЦОМ

Тек пошто се обаве све наведене радње, бирачки одбор ће омогућити првом бирачу да гласа.

5. ГЛАСАЊЕ НА БИРАЧКОМ МЕСТУ

Бирач гласа на бирачком месту на којем је уписан у Извод из бирачког списка. Изузетно, бирач може да гласа и ван бирачког места на којем је уписан у Извод из бирачког списка, под условом да се ради о лицу које није у могућности да гласа на бирачком месту услед тешке болести, старости или инвалидитета.

Бирачи који се налазе у притвору или на издржавању кривичних санкција гласају на бирачком месту унутар завода за извршење кривичних санкција у којем се налазе.

Бирачи у Војсци Србије гласају на бирачким местима која су најближа јединици или установи у којој се налазе.

Сваком бирачу се обавезно, најкасније пет дана пре дана одржавања избора, доставља позив за гласање који садржи: дан и време гласања, број и адресу бирачког места и број под којим је бирач уписан у Извод из бирачког списка. Бирач може да гласа и ако није добио позив за гласање, на бирачком месту на ком је уписан у извод из бирачки списак.

! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:

Бирачки одбор је дужан да особи која се креће уз помоћ пса водича и има одговарајућу исправу за кретање уз помоћ пса водича **омогући слободан приступ објекту** у којем је бирачко место и самом бирачком месту.
Под одговарајућом исправом за кретање уз помоћ пса водича сматра се:

1) доказ о стеченим знањима, способностима и вештинама за кретање са псом водичем – за особу која се креће уз помоћ пса водича
2) доказ о завршеној обуци – за пса водича

Када бирач дође на бирачко место, бирачки одбор предузима следеће радње:

- проверава УВ-лампом да ли је бирач гласао на другом бирачком месту
- утврђује идентитет бирача
- проверава да ли је бирач уписан у Извод из бирачког списка или евентуални списак накнадних промена уколико је достављен бирачком одбору уз Извод
- обележава прст бирача спрејом
- уручује гласачки листић
- поучава бирача о начину гласања

ПРВА РАДЊА: ПРОВЕРА УВ-ЛАМПОМ ДА ЛИ ЈЕ БИРАЧ ГЛАСАО НА ДРУГОМ БИРАЧКОМ МЕСТУ

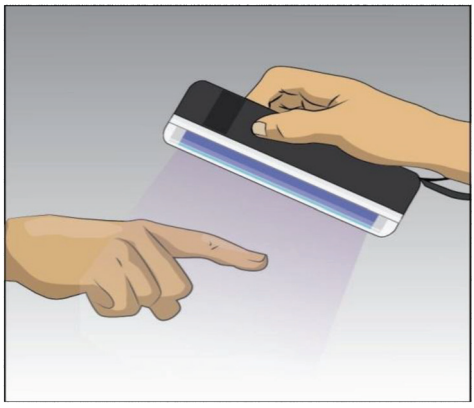

ПРОВЕРА УВ-ЛАМПОМ подразумева проверу да ли је кажипрст десне руке бирача већ обележен невидљивим УВ-мастилом.

Ако бирач нема кажипрст десне руке, проверава се да ли је обележен следећи доступан прст удесно и коначно палац те руке, испод корена нокта.

Ако бирач нема десну шаку, проверава се да ли је обележен кажипрст леве руке, односно следећи доступан прст улево и коначно палац те руке, испод корена нокта.

Ако бирач нема шаке, провера УВ-лампом се не врши.

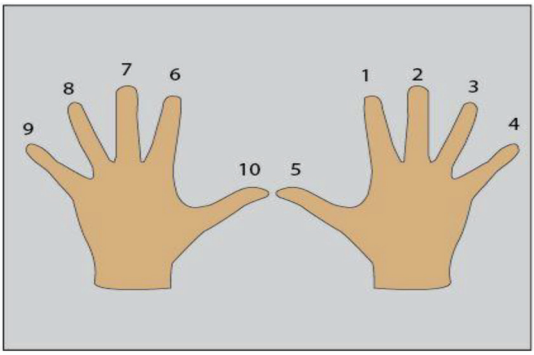

Ако се УВ-лампом утврди постојање трагова УВ-мастила из спреја којим се обележава прст бирача, сматра се да је бирач већ гласао на другом бирачком месту, због чега му бирачки одбор **не сме дозволити да гласа, те је бирач дужан да без одлагања напусти бирачко место**.

! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:

Изузетно, члановима бирачких одбора који су одређени да рукују спрејом за обележавање прста бирача треба дозволити да гласају на свом бирачком месту уз решење о именовању за члана бирачког одбора!

ДРУГА РАДЊА: УТВРЂИВАЊЕ ИДЕНТИТЕТА БИРАЧА

Након што утврди да бирач није гласао, неопходно је да бирачки одбор **УТВРДИ ИДЕНТИТЕТ БИРАЧА**. Утврђивање идентитета бирача врши се тако што бирач прилази следећем члану бирачког одбора, саопштава му своје име и презиме и предаје му позив за гласање**, ако га је понео,** и доказује свој идентитет.

! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:

Бирач није у обавези да позив за гласање понесе на бирачко место и бирачки одбор не сме том бирачу да ускрати право да гласа само зато што тај позив није понео на гласање.

Свој идентитет бирач доказује **важећом личном картом, односно важећом путном исправом (пасош)**.

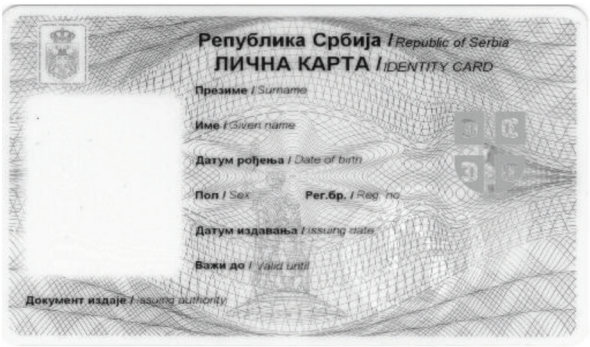

Бирачки одбор треба да омогући гласање бирачу који свој идентитет доказује личном картом или пасошем са истеклим роком важења, под условом да приложи потврду да је Министарству унутрашњих послова поднео захтев за издавање нове личне карте односно пасоша.

За доказивање идентитета не може се користити возачка дозвола, јер њен образац не садржи ЈМБГ бирача.

Ако на бирачком месту гласају бирачи у Војсци Србије, они свој идентитет могу да докажу и војном легитимацијом која садржи слику бирача и његов јединствени матични број грађана.

Бирач који гласа на бирачком месту унутар **завода за извршење кривичних санкција** свој идентитет може да докаже и одговарајућом исправом коју му издаје тај завод.

! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:

У пракси се може десити и случај да на бирачко место дође бирач који поседује важећи документ у **којем је наведено друго презиме у односу на презиме наведено у изводу из бирачког списка**. У овом случају, бирачки одбор треба том бирачу да омогући да гласа, без обзира на ту околност, под условом да се на основу слике бирача и јединственог матичног броја грађана у документу којим доказује свој идентитет може утврдити да је у питању иста особа.

ТРЕЋА РАДЊА: ПРОВЕРА ДА ЛИ ЈЕ БИРАЧ УПИСАН У ИЗВОД ИЗ БИРАЧКОГ СПИСКА

Након што утврди идентитет бирача, бирачки одбор приступа **ПРОВЕРИ ДА ЛИ ЈЕ БИРАЧ УПИСАН У ИЗВОД ИЗ БИРАЧКОГ СПИСКА**.

Провера се врши тако што члан бирачког одбора задужен за утврђивање идентитета бирача саопштава члану бирачког одбора који је задужен за руковање изводом из бирачког списка, име и презиме и ЈМБГ бирача и редни број из извода који је наведен у позиву за гласање, ако га је бирач понео на гласање.

Бирач, потом, прилази члану бирачког одбора који је задужен за руковање изводом из бирачког списка, који проналази бирача у изводу и заокружује редни број испред презимена бирача, након чега се **бирач потписује на одговарајућем месту у изводу**,

Ако бирачки одбор не може да пронађе бирача у изводу из бирачког списка, мора да провери да ли је тај бирач евентуално уписан у приложени списак накнадних промена у бирачком списку.

Списак накнадних промена је списак бирача који су, на основу решења Министарства државне управе и локалне самоуправе, накнадно уписани да гласају на бирачком месту, брисани са тог бирачког места или им је промењен неки лични податак.

Списак накнадних промена сачињава РИК и налази се у прилогу извода из бирачког списка, као његов саставни део.

Ако бирач није уписан ни у извод из бирачког списка, ни у списак накнадних промена у бирачком списку, бирачки одбор треба да упути бирача да провери на којем је бирачком месту уписан у бирачки списак, упитом на интернет страници https://upit.birackispisak.gov.rs или контактирањем телефоном Министарства државне управе и локалне самоуправе.

Ако члан бирачког одбора не може да пронађе бирача у изводу под презименом из документа којим доказује свој идентитет, треба да пита бирача да ли је у претходном периоду мењао презиме. Ако је бирач мењао презиме, члан бирачког одбора је дужан да га потражи у изводу из бирачког списка и под тим другим презименом. У случају да је бирач уписан у извод из бирачког списка под другим презименом, биће му омогућено да гласа само ако је његов ЈМБГ у документу којим доказује свој идентитет идентичан ЈМБГ наведеном у изводу из бирачког списка.

! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:

Закон је строго забранио дописивање бирача у извод из бирачког списка. Кршење ове забране је основ за **поништавање гласања на бирачком месту по службеној дужности.** Зато бирачки одбор, ако не нађе неко лице у изводу из бирачког списка, **НИКАКО НЕ СМЕ** да га допише у извод и не сме му дозволити да гласа, без обзира на то што га евентуално познаје или што то лице тврди да гласа на том бирачком месту.

ВАЖНА НАПОМЕНА:

Бирач има право да самостално одлучи на којим ће изборима гласати.

! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:

Члан бирачког одбора је дужан да води рачуна о томе да се бирач потпише у одговарајућу рубрику, с обзиром на то да се може десити ситуација да је **у извод из бирачког списка уписано више бирача са истим именом и презименом**.

Стога, неопходно је поред провере личног имена бирача **извршити и проверу његовог ЈМБГ**, како би се са сигурношћу знало да се права особа заокружује у изводу.

! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:

Бирач који је особа са инвалидитетом и који није у стању да својеручно напише своје име и презиме у изводу из бирачког списка, има могућност да се потпише тако што ће на одговарајуће место (он или његов помагач) у изводу из бирачког списка отиснути **печат који садржи податке о његовом личном идентитету**, односно **печат са угравираним потписом (факсимил)**.

Бирач који није писмен, односно бирач који је особа са инвалидитетом и који не поседује печат који садржи податке о његовом личном идентитету или факсимил, ставља отисак прста, или се уместо њега својим именом и презименом потписује његов помагач, ако га је довео са собом на гласачко место ради попуњавања гласачког листића.

ЧЕТВРТА РАДЊА: ОБЕЛЕЖАВАЊЕ БИРАЧА СПРЕЈОМ

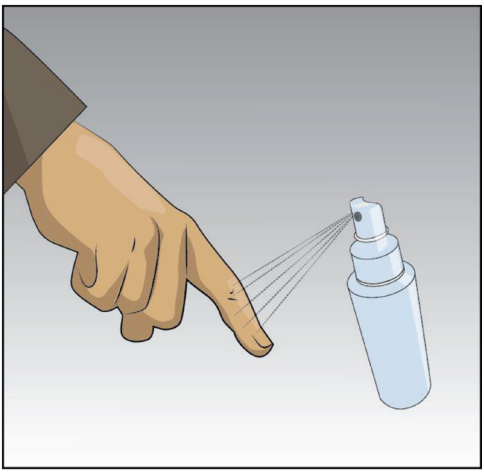

Након што се потпише у извод из бирачког списка, бирач прилази члану бирачког одбора који му **СПЕЦИЈАЛНИМ СПРЕЈОМ ОБЕЛЕЖАВА КАЖИПРСТ ДЕСНЕ РУКЕ** испод корена нокта као знак да је гласао.

Бирачу који нема кажипрст десне руке биће обележен следећи доступан прст удесно и коначно палац те руке, испод корена нокта.

Бирачу који нема десну шаку биће обележен кажипрст леве руке, односно следећи доступан прст улево и коначно палац те руке, испод корена нокта.

Ако бирач нема шаке, обележавање се не обавља.

! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:

Ако бирач из било ког разлога одбије да му се прст обележи спрејом, бирачки одбор му неће уручити гласачки листић, односно неће му омогућити да гласа.

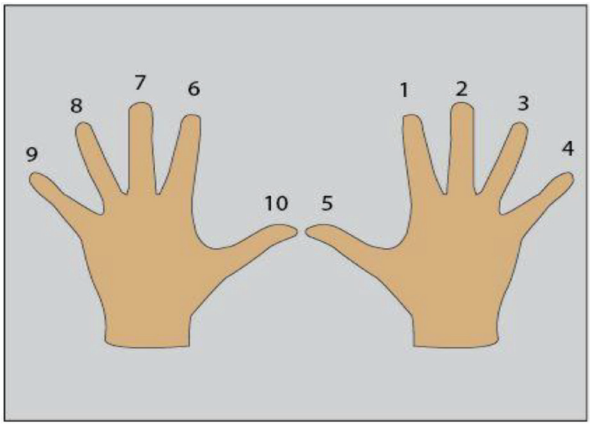

ПЕТА РАДЊА: УРУЧИВАЊЕ ГЛАСАЧКОГ ЛИСТИЋА

Пошто се бирачу специјалним спрејом обележи кажипрст десне руке, следећи члан бирачког одбора му уручује гласачки листић.

ШЕСТА РАДЊА: ПОУЧАВАЊЕ БИРАЧА

Након уручења гласачког листића бирачу, бирачки одбор је дужан да поучи бирача, тако што ће га упутити на то:

- да може гласати за једну изборну листу, тако што ће заокружити редни број испред назива те изборне листе
- да је гласање тајно и да бирач сам бира да ли ће гласачки листић попунити иза картонског паравана или иза паравана у облику гласачке кабине
- да након што попуни гласачки листић, бирач треба да га пресавије тако да се не види како је гласачки листић попуњен и да га тако пресавијеног убаци у гласачку кутију
- да је гласање слободно и да нико нема право да га спречава и приморава да гласа, да га позива на одговорност због тога што јесте или није гласао или да од њега тражи да се изјасни зашто је и за кога је гласао

СЕДМА РАДЊА: ГЛАСАЊЕ БИРАЧА

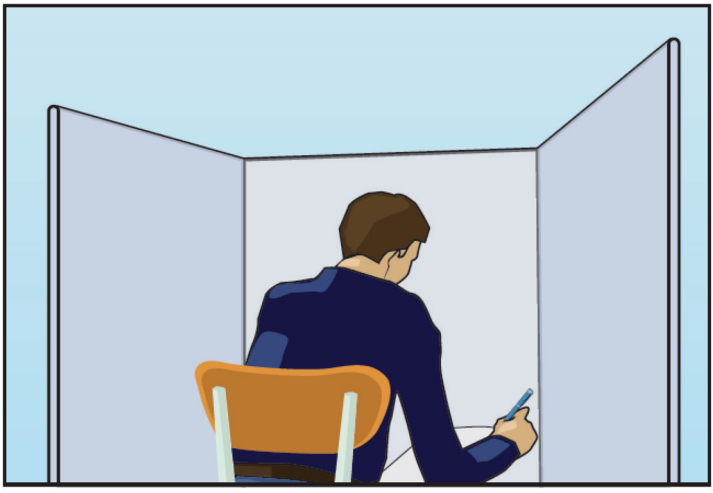

Пошто се обаве све претходно описане радње, бирач приступа гласању и сам бира да ли ће гласачки листић попунити иза картонског паравана или иза паравана у облику гласачке кабине. Бирачки одбор је дужан да бирачу омогући да слободно изабере једно од ова два места за тајно гласање.

ТАЈНОСТ ГЛАСАЊА

Бирачки одбор је дужан да се стара о обезбеђивању тајности гласања.

То нарочито подразумева да бирачки одбор током целог дана води рачуна о томе:

- да на бирачком месту може бити присутно онолико бирача колико има укупно обезбеђених места за тајно гласање, односно картонских паравана и паравана у облику гласачке кабине
- да картонске параване и параване у облику гласачке кабине постави на одговарајућој удаљености од чланова бирачког одбора, представника посматрача и других бирача, тако да нико не може да види како бирач попуњава гласачки листић; између картонских паравана оставља се размак од најмање једног метра
- да нико не прилази картонском паравану или паравану у облику гласачке кабине док бирач попуњава гласачки листић
- да на бирачком месту чланови бирачког одбора, други бирачи, представници посматрача или било која друга лица не смеју да сугеришу бирачу за кога да гласа
- да једно лице не гласа уместо другог лица.

! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:

Није дозвољено да два или више бирача, па ни ако су чланови породице, заједно гласају иза једног картонског паравана или иза једног паравана у облику гласачке кабине, осим у случајевима гласања уз помоћ помагача у складу са законом.

Правила за гласање са помагачем су посебно прописана.

ОСМА РАДЊА: УБАЦИВАЊЕ ГЛАСАЧКОГ ЛИСТИЋА У ГЛАСАЧКУ КУТИЈУ

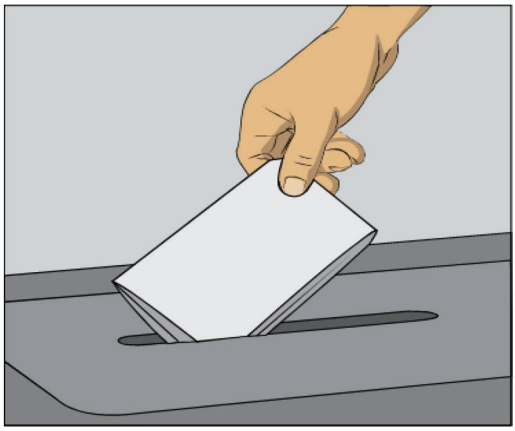

Пошто попуни гласачки листић, бирач га пресавија и убацује у гласачку кутије, а затим напушта бирачко место. О овоме се посебно стара и члан бирачког одбора који стоји у непосредној близини гласачке кутије.

НАПОМЕНА:

Један члан бирачког одбора је дужан да се стара о томе да бирач убаци пресавијени гласачки листић.

Обавеза бирачког одбора је да, у случају да констатује или посумња да неки бирач свој гласачки листић није убацио у гласачку кутију пре напуштања бирачког места, о томе обавести полицију и локалну изборну комисију.

6. ГЛАСАЊЕ ВАН БИРАЧКОГ МЕСТА

Закон дозвољава могућност да бирач гласа ван бирачког места услед тешке болести, старости или инвалидитета.

Сходно наведеном, гласање ван бирачког места није дозвољено лицима која због природе посла који обављају нису у могућности да у време док је бирачко место отворено обаве гласање на бирачком месту.

Законом је прописано да се гласање ван бирачког места може обавити само на **подручју** које обухвата бирачко место.

Законом је прописано, такође, да бирач који није у могућности да гласа на бирачком месту, о томе да жели да гласа може да обавести локалну изборну комисију **најраније 72 часа пре дана гласања** а **најкасније до 11.00 часова на дан гласања**, односно бирачки одбор на дан гласања, **најкасније до 11.00 часова**.

Локална изборна комисија води евиденцију о примљеним обавештењима бирача да желе да гласају ван бирачког места и дужна је да о примљеним обавештењима благовремено обавести бирачке одборе.

Бирачки одбор је у обавези да провери да ли су сви бирачи који су се пријавили за гласање ван бирачког места:

- уписани у извод из бирачког списка
- да ли се налазе на подручју које обухвата бирачко место.

! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:

Приликом провере да ли је бирач уписан у извод из бирачког списка, бирачки одбор НЕ СМЕ да заокружи број под којим је бирач уписан у изводе НИТИ да упише напомену да је гласао ван бирачког места. Заокруживање редног броја у изводу из бирачког списка и уписивање напомене да је бирач гласао ван бирачког места се врши тек пошто бирач гласа ван бирачког места, односно по повратку повереника бирачког одбора од бирача и пошто се утврди да је бирач потписао потврду о изборном праву за гласање ван бирачког места.

Пре одласка код бирача, попуњава се потврда о изборном праву за гласање ван бирачког места.

П О Т В Р Д А

О ИЗБОРНОМ ПРАВУ ЗА ГЛАСАЊЕ ВАН БИРАЧКОГ МЕСТА

НА ИЗБОРИМА ЗА НАРОДНЕ ПОСЛАНИКЕ

Потврђује се да је

_____,
(име и презиме)

_____
(ЈМБГ)

са пребивалиштем у

_____
(место)

_____
(адреса пребивалишта)

уписан у извод из бирачког списка за гласање

на изборима за народне посланике

расписаним за 25. октобар 2026. године,

на бирачком месту број _____,

у општини/граду _____
(назив општине / града)

под редним бројем _____ и да има изборно право.

У_____, _____ 2026. године
(место) (дан и месец)

БИРАЧ	ПРЕДСЕДНИК БИРАЧКОГ ОДБОРА
_____ (потпис)	_____ (потпис)
_____ (име и презиме)	_____ (име и презиме)

НАПОМЕНА: Потврду попуњава бирачки одбор и потписује председник бирачког одбора пре одласка повереника бирачког одбора код бирача који гласа ван бирачког места. Бирач обавезно потписује потврду, коју повереници бирачког одбора враћају бирачком одбору. **Ако ова потврда није потписана од стране бирача, сматраће се да бирач није гласао**.

За потребе спровођења гласања бирача ван бирачког места, председник бирачког одбора и повереници бирачког одбора припремају следећи материјал:

- Збирну изборну листу
- УВ лампу
- спреј за обележавање прста бирача
- попуњену потврду о изборном праву за гласање ван бирачког места, за све бираче који треба да гласају ван бирачког места
- потребан број гласачких листића за све бираче који треба да гласају ван бирачког места
- потребан број коверата у које бирачи који гласају ван бирачког места треба да ставе свој гласачки листић пошто гласају (посебне коверте)
- потребан број коверата у које повереници бирачког одбора треба да ставе посебан коверат са гласачким листићем и потписану потврду о изборном праву за гласање ван бирачког места (службене коверте)
- прибор за писање и налепнице за печаћење коверата .

Као што је поменуто, **гласање ван бирачког места спроводе повереници бирачког одбора – три члана или заменика члана бирачког одбора који су именовани на предлог различитих овлашћених предлагача од којих најмање један повереник мора бити представник опозиционе изборне листе**.

НАПОМЕНА:

Ако се за гласање ван бирачког места пријавио велики број бирача, бирачки одбор може да се договори да се одреди више тимова за спровођење гласања ван бирачког места, како би се обезбедило да гласају сви пријављени бирачи. У том случају, бирачки одбор ће од локалне изборне затражити додатне спрејове, УВ лампе, збирне изборне листе.

НАПОМЕНА:

Гласању ван бирачког места **имају право да присуствују акредитовани представници домаћих и страних посматрача**.

По доласку код бирача, прво се утврђује његов идентитет, па проверава УВ-лампом да ли је можда већ гласао.

Идентитет бирача повереници бирачког одбора утврђују тако што им бирач предаје на увид одговарајући идентификациони документ (важећу личну карту или пасош). Повереници бирачког одбора треба да упореде податке бирача из идентификационог документа са подацима уписаним у потврду о изборном праву за гласање ван бирачког места, односно да утврде да ли су

име и презиме бирача и његов јединствени матични број грађана идентични у оба документа.

Бирачу којем је истекла лична карта или пасош треба дозволити да гласа само под условом да бирач приложи и потврду да је Министарству унутрашњих послова поднео захтев за издавање нове личне карте односно пасоша.

У случају да бирач који поседује важећи документ у којем је наведено друго презиме у односу на презиме наведено у потврди о изборном праву за гласање ван бирачког места, повереници бирачког одбора треба том бирачу да омогуће да гласа, без обзира на ту околност, под условом да на основу слике бирача и јединственог матичног броја грађана у документу којим доказује свој идентитет може да утврди да је у питању иста особа.

Пошто се утврди идентитет бирача и провером УВ-лампом утврди да није већ гласао, бирачу се предаје попуњена потврда о изборном праву за гласање ван бирачког места, како би је бирач потписао.

Повереници бирачког одбора ОБАВЕЗНО треба да бирачу скрену пажњу на то да мора да потпише потврду о изборном праву и да гласачки листић стави у коверат.

На потписивање бирача који су особе са инвалидитетом у потврде о изборном праву за гласање ван бирачког места примењују се правила за потписивање бирача у извод из бирачког списка на бирачком месту.

! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:

Пре обележавања спрејом прста бирача и предаје изборног материјала, повереници бирачког одбора обавезно морају да провере да ли је бирач потписао потврду о изборном праву за гласање ван бирачког места, као и то да ли се та потврда налази у службеној коверти, **јер потпис у тој потврди замењује потпис у изводу из бирачког списка, а непотписана потврда, према закону, значи да бирач није гласао и да се, стога, његов посебан коверат са гласачким листићем и не отвара, већ се одлаже у врећу за изборни материјал заједно са неупотребљеним гласачким листићима.**

Када бирач потпише потврду о изборном праву и преда је назад повереницима бирачког одбора, бирачу се спрејом обележава кажипрст десне руке, односно други одговарајући ручни прст и уручује му се следећи изборни материјал:

– гласачки листић;

– збирна изборна листа;

– посебна коверта у који ће бирач ставити гласачки листић пошто буде гласао.

НАПОМЕНА:

Ако бирач одбије, односно не дозволи да му се спрејом обележи прст, повереници бирачког одбора му неће дозволити да гласа.

Након тога, бирачу се објашњава процедура гласања и напомиње да након што попуни гласачки листић, треба да га пресавије и тако пресавијеног стави у посебан коверат који је добио.

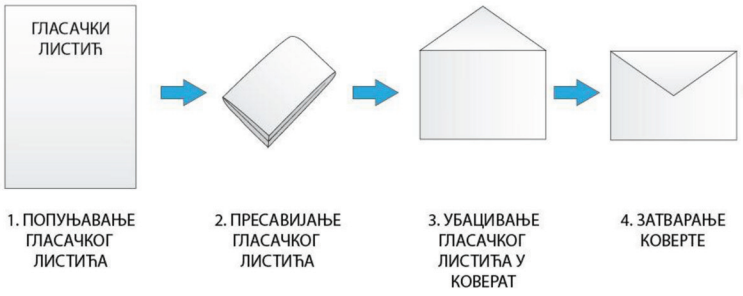

Пошто обаве горе наведене радње, повереници бирачког одбора напуштају просторију у којој бирач треба да гласа.

НАПОМЕНА:

Ако бирач није у стању да попуни гласачки листић (услед неписмености, слабовидости, инвалидитета или неког другог разлога), он може да гласа уз помоћ помагача, на исти начин на који ту помоћ користе неписмена и слабовида лица, као и лица које су особе са инвалидитетом када гласају на бирачком месту.

Пошто гласа, повереници бирачког одбора се враћају у просторију где је бирач гласао и преузимају коверат у који је бирач ставио свој гласачки листић и који се у присуству бирача печати налепницом.

Затим се у службени коверат ставља потписана потврда о изборном праву за гласање ван бирачког места и запечаћен посебан коверат у којем је гласачки листић, након чега се гласање сматра завршеним.

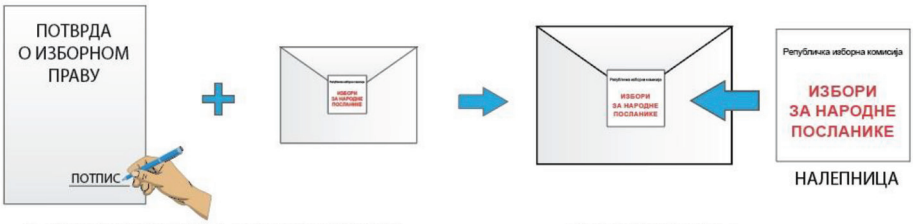

1. ПОТПИСАНА ПОТВРДА О ИЗБОРНОМ ПРАВУ И ЗАТВОРЕНА КОВЕРТА У КОЈОЈ ЈЕ ГЛАСАЧКИ ЛИСТИЋ

2. СЛУЖБЕНИ КОВЕРАТ

По повратку на бирачко место, повереници бирачког одбора одмах предају председнику бирачког одбора службене коверте, које председник бирачког одбора отвара и проверава да ли се у њима налази потврда о изборном праву за гласање ван бирачког места и да ли је потписана од стране бирача.

Тек пошто се утврди да се у службеној коверти налази потврда о изборном праву за гласање ван бирачког места и да је потписана од стране бирача, заокружује се редни број под којим је тај бирач уписан у извод из бирачког списка **и на месту за потпис бирача у изводу из бирачког списка ставља напомена да је бирач гласао ван бирачког места** („гласао ван б.м.“).

Потом, председник бирачког одбора отвара запечаћени посебан коверат и из њега вади пресавијени гласачки листић и тако пресавијен га убацује у гласачку кутију, водећи рачуна о томе да се не види за кога је бирач гласао.

! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:

АКО ЈЕ ПОТВРДА О ИЗБОРНОМ ПРАВУ ЗА ГЛАСАЊЕ ВАН БИРАЧКОГ МЕСТА ПОТПИСАНА, бирачки одбор не сме да заборави да **у одговарајући извод из бирачког списка упише напомену да је бирач гласао ван бирачког места**. У супротном, имаће проблем код утврђивања резултата гласања и броја бирача који су изашли на изборе!

! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:

АКО ПОТВРДА О ИЗБОРНОМ ПРАВУ НИЈЕ ПОТПИСАНА, НЕ СМЕ се уписивати напомена у изводу из бирачког списка да је бирач гласао ван бирачког места, а посебан коверат у којем је гласачки листић се НЕ ОТВАРА, већ се тако запечаћен предаје локалној изборној комисији после гласања у коверти са неупотребљеним гласачким листићима!

Бирачки одбор уноси у Записник о раду бирачког одбора:

- број бирача који су гласали ван бирачког места (тачка 14. Записник)
- број попуњених и потписаних потврда о изборном праву за гласање ван бирачког места (тачка 14.1. Записника).

Након гласања, бирачки одбор, уз остали изборни материјал, у посебној коверти прилаже **ПОТПИСАНЕ** и **НЕПОТПИСАНЕ** потврде о изборном праву свих бирача који су гласали ван бирачког места.

7. КОМУНИКАЦИЈА И НАЧИН ПРУЖАЊЕ ПОДРШКЕ БИРАЧИМА КОЈИ СУ ОСОБЕ СА ИНВАЛИДИТЕТОМ

Чланови бирачког одбора, имају одговорност и дужност да пруже подршку свим бирачима у току избора.

Неким бирачима, а посебно бирачима који су особе са инвалидитетом, можда ће током гласања затребати помоћ чланова бирачког одбора.

У оквиру овог поглавља указаћемо на неке корисне савете за омогућавање приступа гласању бирачима који су особе са инвалидитетом.

На самом почетку, важно је знати да немају све особе са инвалидитетом видљив инвалидитет, јер ове особе понекад могу имати инвалидитет који није уочљив. Зато, чланови бирачких одбора морају да имају на уму то да према сваком бирачу треба да приступају са дужном пажњом и да пруже помоћ сваком бирачу који је затражи, и поред тога што на први поглед нису уочили његов/њен инвалидитет.

7.1. ПРИСТУПАЧНОСТ БИРАЧКИХ МЕСТА

Републичка изборна комисија је Упутством о начину одређивања бирачких места („Службени гласник РС“, број 91/23), уредила начин прикупљања и обрађивања података о приступачности бирачких места у Републици Србији.

Подаци о приступачности бирачких места прикупљају се и обрађују у циљу анализе података и утврђивања, односно предлагања мера за унапређење приступачности бирачких места, а у циљу побољшања услова под којим бирачи остварују своје изборно право на бирачким местима, са посебним акцентом на унапређење положаја бирача који су особе са инвалидитетом.

Податке о приступачности прикупљају и обрађују између осталих општинске/градске управе, које приликом предлагања бирачких места, локалној изборној комисији достављају извештај са подацима о приступачности бирачких места.

Приступачност бирачког места подразумева да прилаз до објекта у којем је једно или више бирачких места и пешачки прелаз буду без препрека, да постоји паркинг место за особе са инвалидитетом, да је улаз у објекат у равни са тротоаром или да постоји адекватан начин за савладавање препрека, да врата на објекту омогућавају несметани улаз, да је омогућено кретање у објекту у једном нивоу или да постоји могућност несметане вертикалне комуникације, као и да су обезбеђене форме информација и комуникација са бирачима.

7.2. УРЕЂИВАЊЕ БИРАЧКОГ МЕСТА РАДИ ПРИЛАГОЂАВАЊА ПОТРЕБАМА ОСОБА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ

Пре него што се бирачко место отвори за гласање, потребно је бирачко место уредити тако да буде прилагођено бирачима који су особе са инвалидитетом.

Како би то учинио, бирачки одбор пажљиво прегледа просторију и проверава следеће:

1. да ли је просторија довољно осветљена како би бирачи могли видети лице члана бирачког одбора са којим разговарају и како би без потешкоћа могли да прочитају гласачке листиће;

2. уколико просторија није довољно осветљена, потребно је постарати се да се то обезбеди (нпр. упалити светло, размакнути завесе на прозорима, подигнути ролетне, итд).

3. да ли су улазна врата просторије довољно отворена тако да бирачи који користе инвалидска колица, штаке, штап или ходалицу могу лако да уђу у просторију;

НАПОМЕНА:

Уколико врата не могу бити стално отворена, неопходно је постарати се да се она отворе у тренутку када на бирачко место приступи бирач који је особа са инвалидитетом и користи инвалидска колица, штаке, штап или ходалицу.

4. да ли на зидовима или плафону просторије има ниско висећих елемената који би могли да бирачима који су слепи или слабовиди сметају приликом уласка и кретања кроз просторију у којој се налази бирачко место;

Уколико овакви елементи постоје, чланови бирачког одбора су дужни да се постарају да их уклоне или да приликом уласка и кретања кроз просторију слепих или слабоводих бирача омогуће да им ти елементи не сметају.

5. да ли су доступни папир и оловка које могу употребити ако је потребно да напишу или нацртају неко упутство за бираче;

НАПОМЕНА:

Папир и оловке, који су обавезни део материјала који бирачки одбор добија, неопходно је да буду доступни члановима бирачког одбора, уколико постоји потреба да објашњења бирачима са инвалидитетом напишу или нацртају.

6. да ли има довољно простора на бирачком месту за бираче који користе инвалидска колица како би могли да се несметано крећу кроз просторију;

НАПОМЕНА:

Уколико нема довољно места у просторији у којој се налази бирачко место за кретање бирача који користе инвалидска колица, потребно је да бирачки одбор премести столице и друге предмете, а непотребне предмете измести са бирачког места, како би бирач који је особа са инвалидитетом несметано обављао све радње и кретао се кроз просторију за време гласања.

7. да ли је гласачка кутија постављена на одговарајућој висини да бирач са инвалидитетом може лако да убаци гласачки листић у њу;

НАПОМЕНА:

Уколико гласачка кутија није постављена на таквој висини да бирач са инвалидитетом може лако да убаци гласачки листић, бирачки одбор треба да се постара о томе да се том бирачу помогне да гласачки листић несметано убаци у гласачку кутију.

! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:

Просторија у којој се налази бирачко место треба да буде приступачна свим бирачима, а посебно бирачима који су особе са инвалидитетом.

7.3. ТЕРМИНОЛОГИЈА КОЈА СЕ КОРИСТИ У КОМУНИКАЦИЈИ СА ОСОБАМА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ

- Особа са инвалидитетом
- Слепа или слабовида особа
- Глува или наглува особа
- Корисник инвалидских колица

7.4. ПРАВО БИРАЧА КОЈИ СУ ОСОБЕ СА ИНВАЛИДИТЕТОМ ДА ГЛАСАЈУ УЗ ПОМОЋ ПОМАГАЧА

Бирач који није у могућности да на бирачком месту лично гласа, има право да поведе лице које ће уместо њега, на начин који му бирач одреди, обавити гласање (нпр. предаја личних докумената и позива за гласање, својеручно потписивање у извод из бирачког списка или коришћење печата са угравираним

потписом (факсимил) или печата који садржи податке о личном идентитету бирача, попуњавање гласачког листића онако како му бирач наложи, итд).

Уместо бирача који није у могућности да се самостално потпише, у извод из бирачког списка се потписује његов помагач својим именом и презименом.

7.5. ОПШТЕ ПРЕПОРУКЕ ЗА ПРУЖАЊЕ ПОМОЋИ БИРАЧИМА КОЈИ СУ ОСОБЕ СА ИНВАЛИДИТЕТОМ

Чланови бирачког одбор треба:

- да питају сваког бирача да ли му је потребна помоћ;
- да уважавају бирача који је особа са инвалидитетом и који је на бирачко место повео помагача који, уместо њега и на начин како му бирач наложи, обавља гласање;
- да се обраћају бирачима који су особе са инвалидитетом, а не њиховим помагачима;
- да буду стрпљиви када бирачима објашњавају поступак гласања.

7.5.1. ОСОБЕ СА ФИЗИЧКИМ ИНВАЛИДИТЕТОМ

Особа са физичким инвалидитетом може имати потешкоће у ходању или пењању уз степенице и може користити инвалидска колица или друга помагала (штаке, штап или ходалицу).

НАЧИН КОМУНИКАЦИЈЕ И ПРУЖАЊА ПОМОЋИ БИРАЧИМА СА ФИЗИЧКИМ ИНВАЛИДИТЕТОМ

Уколико бирачки одбор примети да бирач са физичким инвалидитетом има потешкоће приликом уласка у просторију у којој се налази бирачко место или при отварању врата, потребно је да понуди помоћ. Такође, бирач може да затражи да се наслони на члана бирачког одбора или да од њега затражи да му помогне да уђе у просторију.

Чланови бирачког одбора треба да обрате пажњу на следеће ствари уколико на бирачко место приступи бирач који користи инвалидска колица:

- да се не наслањају на инвалидска колица и да их не дирају без дозволе бирача,
- уколико дуже од једног минута разговарају са бирачем који користи инвалидска колица, да се спусте тако да са бирачем разговарају на истом нивоу очију.

7.5.2. ОСОБЕ СА СЕНЗОРНИМ ИНВАЛИДИТЕТОМ

Особе са сензорним инвалидитетом су:

- слепе и слабовиде особе;
- глуве и наглуве особе.

НАЧИН КОМУНИКАЦИЈЕ И ПРУЖАЊА ПОМОЋИ СЛЕПИМ И СЛАБОВИДИМ БИРАЧИМА

Када слепи или слабовиди бирач уђе сам или са помагачем у просторију у којој се налази бирачко место, бирачки одбор је дужан да се представи.

Уколико је потребно да се слепом или слабовидом бирачу привуче пажња, потребно је да га члан бирачког одбора поздрави и евентуално лагано додирне по рамену.

Члан бирачког одбора који се налази на улазу у просторију за гласање је дужан да понуди помоћ слепом или слабовидом бирачу и његовом помагачу, тако што ће га упутити до места на којима се обављају радње у поступку гласања (место на којем се врши провера УВ-лампом, место на којем се утврђује идентитет бирача, место на којем се утврђује да ли је бирач уписан у извод из бирачког списка, где се уједно и бирач, сам или уз помоћ помагача, потписује у извод из бирачког списка, место на којем се бирачу уручује гласачки листић, место иза картонског паравана, односно иза паравана у облику гласачке кабине и место на којем се налази гласачка кутија).

НАЧИН КОМУНИКАЦИЈЕ И ПРУЖАЊА ПОМОЋИ ГЛУВИМ И НАГЛУВИМ БИРАЧИМА

Уколико је потребно да члан бирачког одбора привуче пажњу глувом или наглувом бирачу, то чини тако што лагано махне руком или тако што бирача додирне по рамену.

Члан бирачког одбора увек гледа бирача директно у лице и говори му полако и разговетно.

Уколико је потребно, члан бирачког одбора може да напише или нацрта објашњење.

Члан бирачког одбора је дужан да разговара директно са бирачем, чак и ако је у присуству помагача или тумача за знаковни језик.

Уколико бирач не разуме или не чује одређену реч коју је члан бирачког одбора изговорио, потребно је да покуша да изговори неку другу реч.

7.5.3. ОСОБЕ СА ИНТЕЛЕКТУАЛНИМ ИНВАЛИДИТЕТОМ

Особе са интелектуалним инвалидитетом могу имати потешкоће у савладавању простора, комуникацији или разумевању сложених или нових порука. То, на пример, може да буде случај код особа са поремећајима у спектру аутизма или особа са Дауновим синдромом.

НАЧИН КОМУНИКАЦИЈЕ И ПРУЖАЊА ПОМОЋИ БИРАЧИМА СА ИНТЕЛЕКТУАЛНИМ ИНВАЛИДИТЕТОМ

Бирач са интелектуалним инвалидитетом може имати помагача.

Када члан бирачког одбора разговара са бирачем са интелектуалним инвалидитетом, гледа га директно и говори полако и разговетно.

Члан бирачког одбора користи једноставне и јасне изразе како би му објаснио поступак гласања.

Члан бирачког одбора треба да разговара као са било којим другим бирачем и буде спреман да напише или нацрта објашњење бирачу како би му помогао да разуме поступак гласања.

Члан бирачког одбора избегава буку и повишен тон на које особе са интелектуалним инвалидитетом могу бити посебно осетљиве.

! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:

Бирач који је особа са инвалидитетом може гласати ван бирачког места. Повереници бирачког одбора који спроводе гласање ван бирачког места, у комуникацији са бирачем који је особа са инвалидитетом, примењују све горе наведене препоруке и за гласање ван бирачког места.

8. ОДРЖАВАЊЕ РЕДА НА БИРАЧКОМ МЕСТУ

Бирачки одбори су дужни да се старају о реду на бирачком месту.

С тим у вези, треба имати у виду да на бирачком месту могу да буду присутна само она лица која имају права и дужности у вези са спровођењем избора. То су:

- чланови и заменици чланова бирачког одбора
- чланови и заменици чланова локалне изборне комисије
- чланови и заменици чланова РИК
- бирачи
- акредитовани представници посматрача
- представници медија.

Чланови бирачког одбора, локалне изборне комисије и РИК могу све време присуствовати гласању на бирачком месту.

Бирач може да буде присутан на бирачком месту само онолико времена колико је потребно да се обави процедура гласања. Пошто обави гласање, бирач је дужан да одмах напусти бирачко место.

У просторији у којој се обавља гласање може бити присутан само онолики број бирача колико има укупно обезбеђених места за тајно гласање, односно картонских паравана и паравана у облику кабине за гласање.

Лице којем бирачки одбор није дозволио да гласа (зато што није уписано у извод из бирачког списка ни у списак накнадних промена у бирачком списку, или не може да докаже свој идентитет или је провера УВ-лампом показала да је већ изашло на изборе) дужно је да напусти бирачко место одмах пошто му бирачки одбор саопшти да не може да гласа.

Представници посматрача су лица којима је РИК дозволила праћење избора и они могу да буду присутни на бирачком месту само ако поседују акредитацију РИК.

Представници посматрача имају право да прате сваку фазу рада бирачког одбора и сваку изборну радњу, што значи да могу да прате рад бирачког одбора од примопредаје изборног материјала пре гласања.

Што се тиче дана гласања, представници посматрача на бирачко место могу доћи већ приликом окупљања чланова бирачког одбора, дакле и пре отварања бирачког места, и на бирачком месту могу остати све до краја рада бирачког одбора, укључујући ту и посматрање рада бирачког одбора приликом примопредаје изборног материјала локалној изборној комисији после гласања у згради општине/града.

НАПОМЕНА:

Према Закону, представник страног посматрача може доћи на бирачко место у пратњи акредитованог преводиоца, при чему тај преводилац не сме да буде присутан на бирачком месту без представника посматрача у чијој је пратњи.

Што се тиче представника домаћих посматрача, једно удружење може да пријави више представника, али на бирачком месту може да буде присутан само један од њих, што значи да могу да се смењују током гласања.

Представници посматрача су дужни да легитимације које им је издао РИК носе све време на бирачком месту на видном месту.

Присуство представника посматрача на бирачком месту се констатује у Записнику о посматрачима рада бирачког одбора, који поред података о представницима посматрача који су пратили рад бирачког одбора, садржи и њихове евентуалне примедбе, **које посматрачи сами уписују у Записник о посматрачима рада бирачког одбора, након чега се потписују у Записник.**

Бирачки одбор има овлашћење да удаљи представника посматрача са бирачког места ако:

- се не придржава правила о одржавању реда на бирачком месту
- ако на бирачком месту користи мобилни телефон или друга средства за везу и комуникацију
- омета рад бирачког одбора.

У случају да бирачки одбор удаљи представника посматрача са бирачког места, непходно је да о томе одмах обавести локалну изборну комисију, а бирачки одбор у иностранству о томе обавештава РИК.

Представници медија могу доћи на бирачко место да би припремили извештај о току гласања, уз претходну најаву локалној изборној комисији или координатору РИК, и мимо тога се не смеју задржавати на бирачком месту.

Као нарушавање реда на бирачком месту квалификују се све оне радње којима се повређује тајност гласања (на пример, да неко стоји у близини картонског паравана или паравана у облику кабине за гласање и посматра како бирачи попуњавају гласачке листиће) или се утиче на одлуку бирача о томе како ће гласати (на пример, вршење пропаганде на бирачком месту или истицање симбола политичких странака и другог пропагандног материјала на бирачком месту или непосредно испред бирачког места).

Осим тога, ред на бирачком месту сматра се нарушеним нарочито онда када се на бирачком месту или непосредно испред бирачког места:

- задржавају лица која немају права и дужности у вези са спровођењем избора

- неовлашћено снимају и фотографишу дешавања на бирачком месту
- употребом мобилног телефона и других средстава за везу неовлашћено дају обавештења о дешавањима на бирачком месту, а нарочито о томе која лица су изашла, односно нису изашла на изборе
- праве спискови бирача који су изашли или нису изашли на изборе ван службене евиденције у изводу из бирачког списка
- истичу симболи политичких странака, подносилаца изборних листа, као и други изборни пропагандни материјал.

Бирачким местом, у сврху одржавања реда, сматра се просторија у којој се обавља гласање, а ако се у једном објекту налази више просторија за гласање, бирачким местом сматра се цео тај објекат.

! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:

На бирачком месту је Законом дозвољено уписивање цртица на посебном листу папира, као евиденција о излазности бирача. Ово посебно важи за она бирачка места која током избора буду одређена да шаљу извештаје о излазности бирача.
У случају да се води евиденција о излазности на одређеном бирачком месту, подаци о броју бирача који су изашли на изборе морају бити доступни свим члановима бирачког одбора.

Ако на бирачком месту дође до нарушавања реда, на бирачком одбору је да тај ред успостави, са правом да гласање прекине док се ред не успостави.

У случају да дође до прекида гласања, бирачки одбор је у обавези да у Записнику о раду бирачког одбора наведе разлоге за прекид и колико је прекид трајао – тачке 8.1. и 8.2. Записника.

Ако је прекид гласања трајао **дуже од једног часа**, **гласање се продужава** за онолико времена колико је прекид трајао. На пример, ако је гласање прекинуто у 13.30 часова, а настављено у 14.55, бирачко место треба да буде отворено до 21.25 часова.

Ово правило такође важи и у случају да је отварање бирачког места одложено **дуже од једног часа**, те се гласање продужава за онолико времена колико је отварање бирачког места било одложено.

Ако је прекид трајао **краће од сат времена, гласање се не продужава**.

Припадници полиције и комуналне милиције на дужности могу ући на бирачко место само на позив председника бирачког одбора, ако су на бирачком месту нарушени ред и мир.

Изузетно, полицајац и комунални милиционар у униформи могу да уђу на бирачко место на којем су уписани у извод из бирачког списка да би гласали, под условом да не носе оружје и друга средства принуде.

9. ЗАТВАРАЊЕ БИРАЧКОГ МЕСТА

Бирачко место се, како закон прописује, затвара у **20.00 часова**, с тим што се бирачима који су се у том тренутку затекли на бирачком месту или непосредно испред бирачког места мора омогућити да гласају.

Бирачки одбор треба да одреди члана или заменика члана бирачког одбора који ће да утврди број бирача који су се затекли на бирачком месту у време када се бирачко место затвара и да утврди редослед по којем они гласају, да стане иза последњег затеченог бирача како би означио крај реда и да сачека да сви бирачи који су у реду гласају.

Када и последњи бирач који се у 20.00 часова затекао на бирачком месту обави гласање и напусти бирачко место, бирачки одбор закључава просторију у којој је обављено гласање и приступа утврђивању резултата гласања.

Изузетно, закон дозвољава могућност да се бирачко место затвори и пре 20.00 часова, ако су гласали сви бирачи уписани у извод из бирачког списка на том бирачком месту. У том случају, резултати гласања на том бирачком месту не смеју се јавно саопштавати нити истицати на бирачком месту пре 20.00 часова.

10. УТВРЂИВАЊЕ РЕЗУЛТАТА ГЛАСАЊА

Утврђивању резултата гласања морају да присуствују сви чланови бирачког одбора или њихови заменици.

Утврђивање резултата гласања има три фазе:

- попуњавање контролног формулара за проверу логичко-рачунске исправности резултата гласања
- логичко-рачунска контрола исправности утврђених резултата гласања
- уписивање резултата гласања у Записник о раду бирачког одбора.

10.1. ПОСТУПАК ПОПУЊАВАЊА КОНТРОЛНОГ ФОРМУЛАРА ЗА ПРОВЕРУ ЛОГИЧКО-РАЧУНСКЕ ИСПРАВНОСТИ РЕЗУЛТАТА ГЛАСАЊА

Контролни формулар за проверу логичко-рачунске исправности резултата гласања је помоћно средство, по први пут уведено на изборима за председника Републике, одржаним 2017. године. Разлог увођења овог **помоћног обрасца** је да помогне бирачким одборима у провери утврђених резултата гласања и смањи број логичко-рачунских грешака у записницима о раду бирачких одбора.

! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:

Контролни формулар **НИЈЕ ЗАМЕНА ЗА ЗАПИСНИК О РАДУ БИРАЧКОГ ОДБОРА** и није званичан документ, већ само помоћ за бирачки одбор да би, пре него што резултате упише у записник о раду бирачког одбора, проверио исправност резултата које је утврдио!

Као што је то већ поменуто код поделе рада у бирачком одбору, бирачки одбор треба да одреди члана или заменика члана бирачког одбора који ће бити задужен за попуњавање контролног формулара и вршење логичко-рачунске контроле резултата гласања унетих у контролни формулар.

Резултати које бирачки одбор треба да утврди и унесе у Записник о раду бирачког одбора прописани су чланом 105. Закона о избору народних посланика.

! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:

Бирачки одбор не отвара одмах гласачку кутију, већ прво предузима одређене радње које претходе том отварању!

ПРВО, бирачки одбор треба да **број бирача који су уписани у извод из бирачког списка,** који је пре отварања бирачког места утврдио и уписао у тачку 4. Записника о раду бирачког одбора, упише у рубрику тачке 4. Контролног формулара.

ДРУГО, бирачки одбор треба да утврди **број бирача који су изашли на изборе.** Тај број се утврђује:

– пребројавањем потписа бирача у изводу из бирачког списка, у списку накнадних промена у бирачком списку (ако је достављен бирачком одбору уз извод) и у посебном изводу из бирачког списка, ако су на бирачком месту гласали бирачи у Војсци Србије;

– пребројавањем напомена о бирачима који су гласали ван бирачког места које је бирачки одбор уписао у извод из бирачког списка, у списак накнадних промена у бирачком списку (ако је достављен бирачком одбору уз извод) и у посебан извод из бирачког списка, ако су на бирачком месту гласали бирачи у Војсци Србије.

Тај број се уписује у рубрику тачке 11.1. Контролног формулара.

ТРЕЋЕ, бирачки одбор треба да утврди да ли је гласачка кутија све време гласања била запечаћена и исправна **и ТЕК ТАДА ОТВАРА ГЛАСАЧКУ КУТИЈУ** и проверава да ли се у њој налази попуњен и потписан Контролни лист за проверу исправности гласачке кутије. Затим, у Записник о раду бирачког одбора у тачки 10. треба да заокружи одговарајућу опцију, односно потврди да ли је Контролни лист пронађен или није, као и, ако је пронађен у тачки 10.1. заокружи одговарајућу опцију, односно потврди да ли је Контролни лист потписан од стране првог бирача који је дошао на бирачко место и од стране најмање једног члана бирачког одбора.

НАПОМЕНА:

Закон је прописао да, ако у гласачкој кутији нема контролног листа, односно да контролни лист није попуњен или да га није потписао први бирач и најмање један члан бирачког одбора, локална изборна комисија по службеној дужности доноси решење којим поништава гласање на том бирачком месту.

ЧЕТВРТО, пребројавају се сви гласачки листићи у гласачкој кутији и тај број се уписује у рубрику тачке 11.2. Контролног формулара.

ПЕТО, сви гласачки листићи који се налазе у гласачкој кутији разврставају се на **важеће и неважеће**.

ШЕСТО, пребројавају се неважећи гласачки листићи и тај број се уписује у рубрику тачке 11.3. Контролног формулара.

СЕДМО, пребројавају се важећи гласачки листићи и тај број се уписује у рубрику тачке 11.4. Контролног формулара након чега се важећи гласачки листићи разврставају према изборним листама.

ОСМО, пребројава се број гласова који је добила свака изборна листа и ти бројеви се уписују у одговарајуће рубрике у оквиру тачке 11.5. Контролног формулара.

НАПОМЕНА:

Председник бирачког одбора дужан је да подстиче чланове и заменике чланова бирачког одбора који су именовани на предлог опозиционе изборне листе да посебно провере одређене изборне радње, као што су: контрола исправности гласачке кутије, разврставање гласачких листића на важеће и неважеће и пребројавање гласова које су добиле изборне листе .

! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:

Бирачки одбор мора да пази да Контролни лист за проверу исправности гласачке кутије случајно не уброји у гласачке листиће. **КОНТРОЛНИ ЛИСТ НИЈЕ ГЛАСАЧКИ ЛИСТИЋ!**

РАЗЛИКОВАЊЕ ВАЖЕЋЕГ И НЕВАЖЕЋЕГ ГЛАСАЧКОГ ЛИСТИЋА ЈЕ ИЗУЗЕТНО ВАЖНО ПИТАЊЕ!

Неважећи је онај гласачки листић:

- који није попуњен
- на којем су заокружени редни бројеви испред двеју или више изборних листа
- сваки други гласачки листић који је попуњен тако да се не може поуздано утврдити за коју је изборну листу је бирач гласао

Важећи је онај гласачки листић на којем је заокружен редни број испред назива једне изборне листе.

Законом је дефинисано да је **важећи сваки гласачки листић** који је попуњен тако да се са сигурношћу може закључити за кога је бирач гласао, тако да се важећим треба сматрати и гласачки листић, на пример:

- на којем је бирач заокружио или подвукао име и презиме првог кандидата на изборној листи

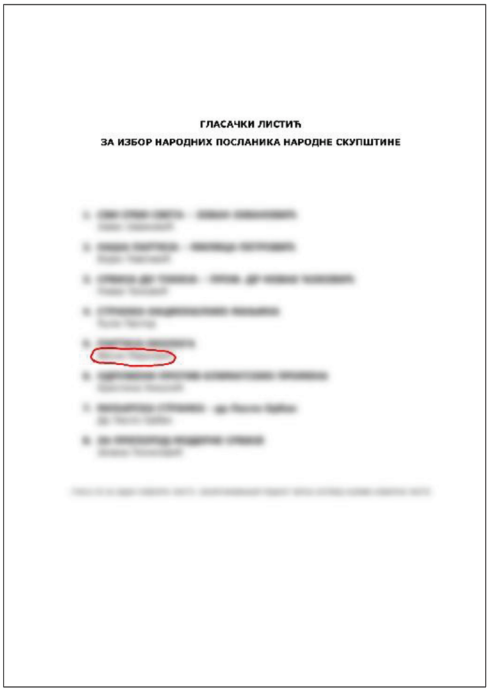

- на којем је бирач заокружио или подвукао назив или део назива изборне листе

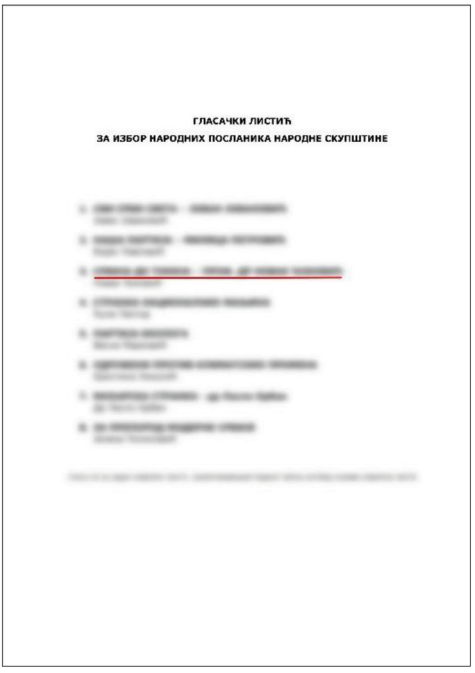

- на којем је бирач заокружио или подвукао и редни број испред назива изборне листе и назив те изборне листе и име и презиме првог кандидата на тој изборној листи

- на којем је бирач заокружио или подвукао име једног носиоца изборне листе

- на којем је бирач заокружио или подвукао и име једног носиоца изборне листе и име и презиме првог кандидата на тој изборној листи

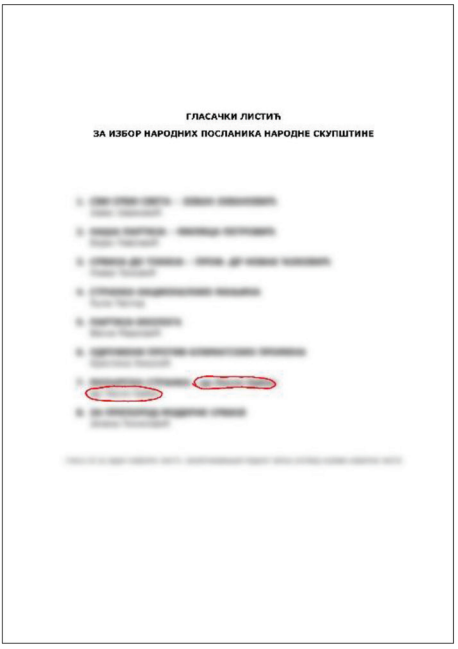

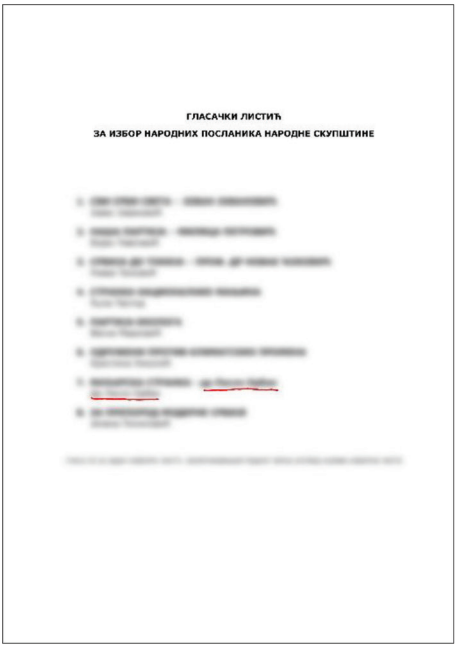

Ако је гласачки листић попуњен тако да се може поуздано утврдити за кога је бирач гласао, тај гласачки листић ће бити **важећи чак иако су**:

- на гласачком листићу исписани или нацртани коментари, пароле и друге поруке

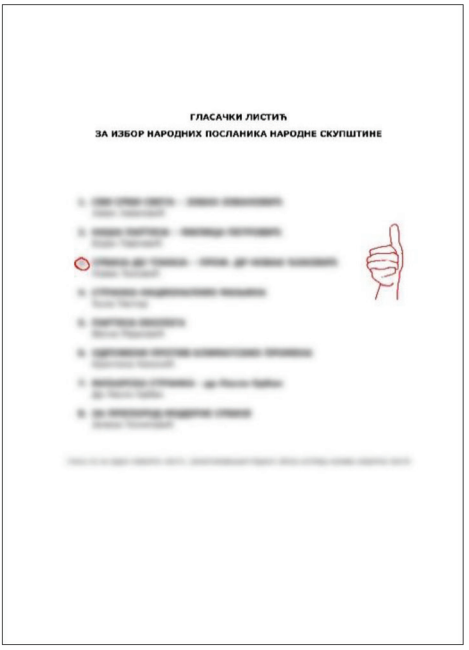

• прецртани називи других изборних листа

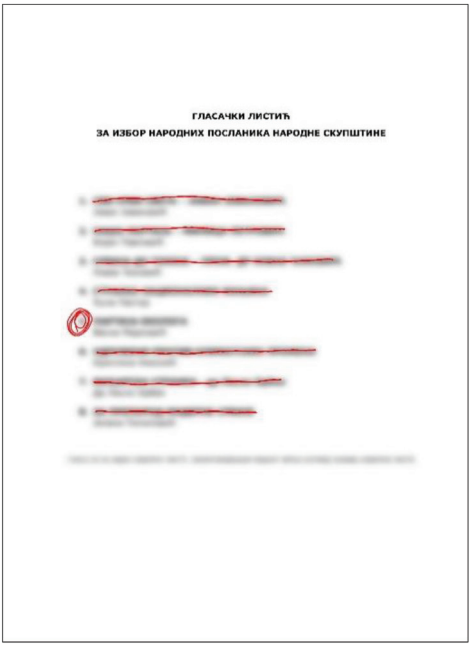

ГЛАСАЧКИ ЛИСТИЋ

ЗА ИЗБОР НАРОДНИХ ПОСЛАНИКА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Изглед контролног формулара за избор народних посланика

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
Републичка изборна комисија

Образац РГ-1/НП2026
ИЗБОРИ ЗА НАРОДНЕ ПОСЛАНИКЕ
25. октобар 2026. године

КОНТРОЛНИ ФОРМУЛАР

ЗА ПРОВЕРУ ЛОГИЧКО-РАЧУНСКЕ ИСПРАВНОСТИ
РЕЗУЛТАТА ГЛАСАЊА НА БИРАЧКОМ МЕСТУ

ВАЖНО: Овај формулар се попуњава пре него што се резултати гласања упишу у Записник о раду бирачког одбора (Образац РГ-2/НП2026)

Број бирачког места: _____

Назив општине / града / завода / стране државе:

_____

4.	**УКУПНО БИРАЧА КОЈИ СУ УПИСАНИ У ИЗВОД ИЗ БИРАЧКОГ СПИСКА:** (укључујући и евентуални списак накнадних промена у бирачком списку, као и евентуалан посебан бирачки списак за бираче у Војсци Србије ако гласају на бирачком месту)	
11.1.	**БРОЈ БИРАЧА КОЈИ СУ ИЗАШЛИ НА ИЗБОРЕ:** (**бирачи који су се потписали** у изводу из бирачког списка, евентуалном списку накнадних промена у бирачком списку и евентуалном посебном изводу из бирачког списка и **напомене о бирачима који су гласали ван бирачког места** у изводу из бирачког списка, евентуалном списку накнадних промена у бирачком списку)	
11.2.	**БРОЈ ГЛАСАЧКИХ ЛИСТИЋА У ГЛАСАЧКОЈ КУТИЈИ:**	
11.3.	**БРОЈ НЕВАЖЕЋИХ ГЛАСАЧКИХ ЛИСТИЋА:**	
11.4.	**БРОЈ ВАЖЕЋИХ ГЛАСАЧКИХ ЛИСТИЋА:**	
11.5.	**БРОЈ ГЛАСОВА КОЈИ ЈЕ ДОБИЛА СВАКА ИЗБОРНА ЛИСТА:**	

Редни број	*Назив изборне листе*	Број гласова које је добила изборна листа
1.		
	(Навести све изборне листе, према њиховом редоследу на гласачком листићу)	

УПУТСТВО за логичко-рачунску контролу утврђених резултата гласања унетих у овај формулар

Рачунско слагање података о бирачима

Број бирача који су изашли на изборе (рубрика 11.1.) **једнак је збиру броја** бирача који су потписани у изводу из бирачког списка, у евентуалном списку накнадних промена у бирачком списку, ако је достављен уз извод из бирачког списка и евентуалном посебном изводу из бирачког списка за гласање бирача у Војсци Србије **и броја** напомена (уместо потписа бирача) у изводу из бирачког списка и списка накнадних промена у бирачком списку о бирачима који су гласали ван бирачког места.

Укупан број бирача који су изашли на изборе (рубрика 11.1.) може бити само једнак или мањи од броја бирача уписаних у извод из бирачког списка, списак накнадних промена у бирачком списку и у евентуалном посебном изводу из бирачког списка за гласање бирача у Војсци Србије (тачка 4.)

Рачунско слагање података о бирачима

Број гласачких листића који се налазе у гласачкој кутији (рубрика 11.2.) може бити само једнак или мањи од броја бирача који су изашли на изборе (рубрика 11.1.).

Рачунско слагање података о гласачким листићима и гласовима

Број гласачких листића који се налазе у гласачкој кутији (рубрика 11.2.) мора да буде једнак збиру: броја неважећих гласачких листића (рубрика 11.3.) и броја важећих гласачких листића (рубрика 11.4.).

Број важећих гласачких листића (рубрика 11.4.) треба да буде једнак збиру бројева гласова које су добиле све изборне листе (табела у рубрици 11.5.).

НАПОМЕНА 1: **Број уписаних бирача** (тачка 4.) обавезно треба да буде уписан. Обратити пажњу на то да се приликом утврђивања укупног броја уписаних бирача узме у обзир и евентуални списак накнадних промена у бирачком списку, као и евентуални посебан извод из бирачког списка, ако на бирачком месту гласају припадници Војске Србије. У случају да уз извод из бирачког списка постоји и списак накнадних промена у бирачком списку, обратити пажњу на то да ли у том списку постоје само уписи или само брисања или и уписи и брисања бирача из бирачког списка.

НАПОМЕНА 2: Контролни лист за проверу исправности гласачке кутије се **не сме убрајати** у гласачке листиће.

НАПОМЕНА 3: У случају да неки бирачки одбор залепи један гласачки листић на гласачку кутију, тај гласачки листић након гласања треба да се врати међу неупотребљене гласачке листиће.

НАПОМЕНА 4: У случају да бирач који је гласао ван бирачког места није потписао потврду о изборном праву за гласање ван бирачког места или та потврда недостаје, бирачки одбор треба да гласачки листић тог бирача, који се налази у запечаћеној коверти (коју бирачки одбор у овој ситуацији не сме да отвори) уброји у неупотребљене гласачке листиће а запечаћени коверат са тим гласачким листићем изборној комисији предаје уз неупотребљене гласачке листиће.

УПУТСТВО за поступање након логичко-рачунске контроле исправности резултата унетих у овај формулар

1. Ако се логичко-рачунском контролом утврди да су подаци о резултатима гласања (рубрике 11.1. до 11.5. овог формулара) **исправни**, те податке треба **ЧИТКО** преписати у Записник о раду бирачког одбора (Образац РГ-2/НП2026).

- Ако се логичко-рачунском контролом утврди да у подацима о резултатима **постоје грешке**, треба поново извршити логичко-рачунску контролу, па ако и даље има грешака, треба поново утврдити резултате гласања.
- Уколико се неки подаци из рубрика 11.1. до 11.5. овог формулара погрешно преписе у Записник о раду бирачког одбора, тај податак у Записнику НЕ ТРЕБА ПРЕПРАВЉАТИ, већ га треба прецртати и поред њега уписати исправан. Особа која је извршила корекцију **треба да се потпише поред исправног податка.**

Најчешће формалне неправилности у Записнику о раду бирачког одбора

- **Нису потписала најмање три члана бирачког одбора.**
- Није потпун – **недостаје нека страна.**
- Записник је **копија/фотокопија (оба примерка записника који се предају су копија/фотокопија).**
- Записник је **имао исправку (рубрике од 11.1. до 11.5) поред које није било потписа**, како би се видело ко је исправку извршио.

Како треба да изгледа исправно попуњен и уредан Записник о раду бирачког одбора

- **Све тачке и рубрике Записника треба да буду попуњене.**
- **Ако поједине рубрике Записника немају података за уписивање, уписује се нула (0) или повлака (-).**
- Записник мора бити **читко попуњен.**
- Записник **нема логичко-рачунску грешку.**
- Записник **је потписан од стране најмање три члана бирачког одбора.**
- Записник је потпун – **има све потребне стране.**
- У општинама и градовима у којима је на дан расписивања избора у службеној употреби језик националне мањине, мора бити попуњен и предат и образац Записника о раду бирачког одбора на том језику.
- Записник је **имао логичко-рачунску исправку поред које стоји потпис лица које је исправку извршило.**

АКО БИРАЧКИ ОДБОР ИМА БИЛО КАКВУ ДИЛЕМУ ОКО УТВРЂИВАЊА РЕЗУЛТАТА ИЗ ОВОГ КОНТРОЛНОГ ФОРМУЛАРА, ОБАВЕЗНО ТРЕБА ДА СЕ КОНСУЛТУЈЕ СА ИЗБОРНОМ КОМИСИЈОМ.

10.2. ЛОГИЧКО-РАЧУНСКА КОНТРОЛА ИСПРАВНОСТИ УТВРЂЕНИХ РЕЗУЛТАТА ГЛАСАЊА

Пошто попуни Контролни формулар и утврди резултате гласања на бирачком месту на описани начин, задужени члан бирачког одбора је дужан да изврши логичко-рачунску контролу исправности утврђених резултата које је уписао у Контролни формулар.

! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:

Бирачки одбор резултате гласања на бирачком месту никако не уписује у Записник о раду бирачког одбора пре него што претходно не утврди да су резултати уписани у контролни формулар исправни. **Упутство за проверу логичко-рачунске исправности резултата и Упутство за поступање након логичко-рачунске налазе се на другој страни Контролног формулара**.

Контрола се спроводи на следећи начин:

- прво се сабирају уписани бројеви гласова по изборним листама (тачке у оквиру рубрике 11.5.) и тај збир треба да буде једнак уписаном броју важећих гласачких листића (рубрика 11.4)
- на овај збир додаје се уписани број неважећих гласачких листића (рубрика 11.3.), чиме мора да се добије уписани број гласачких листића у гласачкој кутији (рубрика 11.2.)
- уписани број гласачких листића у гласачкој кутији (рубрика 11.2) може бити само једнак или мањи од уписаног броја бирача који су изашли на изборе (рубрика 11.1.)
- уписани број бирача који су изашли на изборе (рубрика 11.1) може бити само једнак или мањи од броја бирача уписаних у извод из бирачког списка, списак накнадних промена у бирачком списку и у евентуалном посебном изводу из бирачког списка за гласање бирача у Војсци Србије (тачка 4.)

Након логичко-рачунске контроле могу да настану два случаја:

ПРВИ СЛУЧАЈ:

Нема
логичко-рачунских грешака

Податке читко преписати у записник

ДРУГИ СЛУЧАЈ:

Има
логичко-рачунских грешака

Поновити поступак сабирања
(почев од рубрике 11.5. до рубрике 11.1)

Ако и даље има грешака

Поново утврдити резултате

Податке читко преписати у Записник о раду бирачког одбора

! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:
Ако се констатује да у резултатима уписаним у Контролни формулар постоји логичко-рачунска неусклађеност појединих резултата, бирачки одбор мора поново да утврди оне резултате између којих постоји констатована неусклађеност.

Нпр. нема сумње да уписани број гласачких листића у гласачкој кутији мора да буде једнак збиру уписаног броја неважећих и уписаног броја важећих гласачких листића. Ако то, ипак, није случај, **бирачки одбор мора да поново преброји листиће, да би утврдио где је учинио грешку**!

Околност да је број гласачких листића у гласачкој кутији **мањи** од броја бирача који су изашли на изборе указује на то да неки бирач није убацио гласачки листић у гласачку кутију, што закон не препознаје као неправилност приликом утврђивања резултата.

Међутим, околност да је број гласачких листића у гласачкој кутији **већи** од броја бирача који су изашли на изборе представља неправилност коју закон дефинише као разлог због којег локална изборна комисија мора да поништи гласање на бирачком месту по службеној дужности, због чега бирачки одбор мора да провери како је дошло до ове ситуације и да ли је грешка учињена приликом бројања.

БИТНА НАПОМЕНА:
Треба имати у виду да поједине грешке у утврђеним резултатима гласања могу да буду последица како омашке у бројању, тако и евентуалних злоупотреба, као нпр. намерног убацивања гласачких листића у гласачку кутију да би број листића у гласачкој кутији био већи од броја бирача евидентираних у изводу да су изашли на изборе. То, даље, подразумева да бирачки одбор не може по сваку цену да усклађује резултате гласања да би се логички усагласили, већ да мора да утврди чињенично стање и евентуалну учињену грешку.

10.3. УПИСИВАЊЕ РЕЗУЛТАТА ГЛАСАЊА У ЗАПИСНИК О РАДУ БИРАЧКОГ ОДБОРА

Тек пошто констатује да су након извршене логичко-рачунске контроле резултати гласања уписани у Контролни формулар логичко-рачунски исправни, односно **пошто дефинитивно утврди да утврђени резултати гласања одговарају стању изборног материјала,** гласачки одбор приступа попуњавању Записника о раду бирачког одбора (у даљем тексту: Записник).

! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:

У општинама/градовима у којима је у службеној употреби неки језик националне мањине, осим Записника о раду бирачког одбора који је израђен на српском језику и ћириличким писмом, попуњава се и Записник сачињен на језику те националне мањине!

Ако су у општини/граду у службеној употреби језици више националних мањина, сачињавају се односно попуњавају посебни записници на сваком од тих језика!

На почетку, бирачки одбор прво треба да провери да ли је попуњена Глава I. Записника (тачке 1, 2, 3. и 4.) и прве три тачке у оквиру Главе II. (тачке 5, 6. и 7.), након чега приступа попуњавању осталих тачака у оквиру Главе II. и Главе IV. Записника (тачке 12, 13, , 14, 14.1, 15. и 15.1.), тако што у Записник ЧИТКО УПИСУЈЕ:

1) да ли је било прекида гласања на бирачком месту (заокруживањем речи „ДА“ или речи „НЕ“) и уколико је било прекида колико је трајао и који је разлог прекида – тачке 8, 8.1. и 8.2. Записника;

2) време затварања бирачког места – тачка 9. Записника;

! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:

Време затварања бирачког места представља време у које је гласање завршено, што се разликује од времена у које је бирачки одбор завршио свој рад и које се уписује на крају Записника, с обзиром на то да по завршетку гласања почиње рад бирачког одбора на утврђивању резултата гласања.

3) да ли је у гласачкој кутији пронађен Контролни лист (заокруживањем речи „ДА“ или речи „НЕ“) и уколико је пронађен да ли је потписан од стране првог бирача који је дошао на бирачко место и најмање једног члана бирачког одбора – тачке 10. и 10.1. Записника

4) број неупотребљених гласачких листића – тачка 12. Записника

5) број бирача који су гласали уз помоћ другог лица (помагача) – тачка 13. Записника

БИТНА НАПОМЕНА:

Подаци о гласању уз помоћ помагача треба да обухвате и гласање на бирачком месту и гласање ван бирачког места.

6) број бирача који су гласали ван бирачког места – тачка 14. Записника

7) број попуњених и потписаних потврда о изборном праву за гласање ван бирачког места – тачка 14.1. Записника

8) да ли су на бирачком месту били присутни представници домаћих и/или страних посматрача и ако су били да ли је попуњен образац Записника о посматрачима рада бирачког одбора (заокруживањем речи „ДА“ или речи „НЕ“) – тачке 15. и 15.1 Записника.

Након уписивања горе наведених података, у записник се **ЧИТКО ПРЕПИСУЈУ** резултати гласања из Контролног формулара у Главу III. Записника:

1) број бирача који су изашли на изборе - тачка 11.1. Записника

2) број гласачких листића у гласачкој кутији - тачка 11.2. Записника

3) број неважећих гласачких листића - тачка 11.3. Записника

4) број важећих гласачких листића - тачка 11.4. Записника

5) број гласова који је добила свака изборна листа - тачка 11.5. Записника.

НАПОМЕНА:

Код уписивања резултата гласања, ниједна рубрика не сме да остане празна. То значи да нпр. ако нека изборна листа није на бирачком месту добила ниједан глас, рубрика која се односи на број гласова датих за ту изборну листу не сме да остане празна, већ у њу треба уписати или нулу („0“) или повлаку („-“).

Након попуњавања резултата гласања, приступа се попуњавању тачке 16. Записника која се односи на то да ли су чланови бирачког одбора имали примедби на поступак спровођења гласања на бирачком месту (заокруживањем речи „ДА“ или речи „НЕ“).

Уколико је у тачки 16. заокружена реч „ДА“, односно ако су чланови бирачког одбора имали примедбе, потребно је да председник бирачког одбора у тачки 16.1. записника наведе име и презиме члана бирачког одбора који је имао примедбе, након чега ће својим потписом на записнику потврдити да је од тог члана бирачког одбора примио посебну исправу са примедбама која ће бити у прилогу као саставни део записника и коју ће касније приложити локалној изборној комисији заједно са записником.

НАПОМЕНА:

Председник бирачког одбора треба да води рачуна колико је посебних исправа са примедбама примио, јер ће у записнику о примопредаји изборног материјала после гласања морати да се наведе број примљених исправа

БИТНА НАПОМЕНА:

Посебна исправа са примедбама представља саставни део записника и обавезно се доставља уз записник локалној изборној комисији приликом примопредаје изборног материјала после гласања

Правилно попуњен део Записника о раду бирачког одбора са резултатима гласања на бирачком месту

III. РЕЗУЛТАТИ ГЛАСАЊА

11.1.	**БРОЈ БИРАЧА КОЈИ СУ ИЗАШЛИ НА ИЗБОРЕ:** (бирачи који су се потписали и напомене у изводу из бирачког списка, евентуалном списку накнадних промена у бирачком списку и евентуалном посебном изводу из бирачког списка о бирачима који су гласали ван бирачког места)	105
11.2.	**БРОЈ ГЛАСАЧКИХ ЛИСТИЋА У ГЛАСАЧКОЈ КУТИЈИ:**	105
11.3.	**БРОЈ НЕВАЖЕЋИХ ГЛАСАЧКИХ ЛИСТИЋА:**	5
11.4.	**БРОЈ ВАЖЕЋИХ ГЛАСАЧКИХ ЛИСТИЋА:**	100
11.5.	**БРОЈ ГЛАСОВА КОЈЕ ЈЕ ДОБИЛА СВАКА ИЗБОРНА ЛИСТА**	
Редни број	*Назив изборне листе*	*Број гласова које је добила изборна листа*
1.	АААА	20
2.	БББББ	0
3.	ЦЦЦЦЦ	35
4.	ДДДД	5
5.	ГГГГ	0
6.	ЕЕЕЕ	15
7.	ФФФФ	25
	(Навести све изборне листе, према њиховом редоследу на гласачком листићу)	

! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:

Уколико се неки податак погрешно упише у записник, он се не сме преправљати, већ се грешка исправља тако што се тај погрешан податак прецртава и поред њега уписује исправан податак, са потписом лица које је извршило исправку.

Правилно исправљање грешака у записнику о раду бирачког одбора

III. РЕЗУЛТАТИ ГЛАСАЊА

11.1.	**БРОЈ БИРАЧА КОЈИ СУ ИЗАШЛИ НА ИЗБОРЕ:** (бирачи који су се потписали и напомене у изводу из бирачког списка, евентуалном списку накнадних промена у бирачком списку и евентуалном посебном изводу из бирачког списка о бирачима који су гласали ван бирачког места)	105
11.2.	**БРОЈ ГЛАСАЧКИХ ЛИСТИЋА У ГЛАСАЧКОЈ КУТИЈИ:**	105
11.3.	**БРОЈ НЕВАЖЕЋИХ ГЛАСАЧКИХ ЛИСТИЋА:**	5
11.4.	**БРОЈ ВАЖЕЋИХ ГЛАСАЧКИХ ЛИСТИЋА:**	~~95~~ 100 Дц
11.5.	**БРОЈ ГЛАСОВА КОЈЕ ЈЕ ДОБИЛА СВАКА ИЗБОРНА ЛИСТА**	
Редни број	*Назив изборне листе*	*Број гласова које је добила изборна листа*
1.	АААА	20
2.	ББББ	0
3.	ЦЦЦЦ	~~30~~ 35 Дц
4.	ДДДД	5
5.	ГГГГ	0
6.	ЕЕЕЕ	15
7.	ФФФФ	25
	(Навести све изборне листе, према њиховом редоследу на гласачком листићу)	

Неправилно исправљање грешака
у записнику о раду бирачког одбора

III. РЕЗУЛТАТИ ГЛАСАЊА

11.1.	**БРОЈ БИРАЧА КОЈИ СУ ИЗАШЛИ НА ИЗБОРЕ:** (бирачи који су се потписали и напомене у изводу из бирачког списка, евентуалном списку накнадних промена у бирачком списку и евентуалном посебном изводу из бирачког списка о бирачима који су гласали ван бирачког места)	105
11.2.	**БРОЈ ГЛАСАЧКИХ ЛИСТИЋА У ГЛАСАЧКОЈ КУТИЈИ:**	105
11.3.	**БРОЈ НЕВАЖЕЋИХ ГЛАСАЧКИХ ЛИСТИЋА:**	5
11.4.	**БРОЈ ВАЖЕЋИХ ГЛАСАЧКИХ ЛИСТИЋА:**	100
11.5.	**БРОЈ ГЛАСОВА КОЈЕ ЈЕ ДОБИЛА СВАКА ИЗБОРНА ЛИСТА**	
Редни број	*Назив изборне листе*	*Број гласова које је добила изборна листа*
1.	АААА	20
2.	ББББ	0
3.	ЦЦЦЦ	35
4.	ДДДД	5
5.	ГГГГ	0
6.	ЕЕЕЕ	15
7.	ФФФФ	25
	(Навести све изборне листе, према њиховом редоследу на гласачком листићу)	

На крају, у записник се уписује датум и време у које је бирачки одбор завршио са радом, односно са попуњавањем записника.

Попуњен записник потписују сви чланови бирачког одбора или заменици одсутних чланова, што је њихова **законска обавеза**.

Записник се израђује у шест идентичних примерака (на самокопирајућем папиру).

Први, оригинални примерак записника ОБАВЕЗНО се предаје локалној изборној комисији, која га предаје РИК.

Други примерак се такође предаје локалној изборној комисији.

Трећи примерак се истиче на бирачком месту, на јавни увид.

Преостала три примерка се уручују члановима или заменицима чланова бирачког одбора именованим на предлог подносилаца изборних листа који су освојили највећи број гласова на бирачком месту.

Евентуално неуручене примерке Записника бирачки одбор предаје локалној изборној комисији заједно са осталим изборним материјалом.

10.4. ПОПУЊАВАЊЕ ЗАПИСНИКА О ПОСМАТРАЧИМА РАДА БИРАЧКОГ ОДБОРА

Законом о избору народних посланика који је донет 2022. године, уведен је нов изборни документ који сачињава бирачки одбор – Записник о посматрачима рада бирачког одбора, који се израђује на обрасцу који прописује РИК.

Записник о посматрачима рада бирачког одбора се попуњава током целог дана, у зависности од тога да ли је на бирачко место дошао представник домаћег или страног посматрача.

То практично значи да бирачки одбор треба да у Записнику о посматрачима рада бирачког одбора евидентира представника посматрача одмах по његовом доласку на бирачко место и да му омогући да пре одласка са бирачког места сам упише у тај записник евентуалне примедбе или запажања о спровођењу гласања на бирачком месту.

Потребно је водити рачуна о томе да бирачки одбор у Записник упише:

– имена и презимена свих представника посматрача који су били присутни на бирачком месту;
– називи домаћег или страног посматрача који су пратили рад бирачког одбора;
– да ли су представници посматрача имали примедбе на поступак спровођења гласања;
– када је представник посматрача напустио бирачко место.

НАПОМЕНА:

Представник посматрача има право да сам упише у Записник о посматрачима своје примедбе и запажања!

! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:

Подсећамо да представници посматрача на бирачко место могу доћи већ приликом окупљања чланова бирачког одбора, дакле и пре отварања бирачког места, и на бирачком месту могу остати све до краја рада бирачког одбора, укључујући ту и посматрање примопредаје изборног материјала локалној изборној комисији после гласања у згради општине/града.

Не треба заборавити да, у случају да је уписао примедбе у Записник о посматрачима, представник посматрача мора да се потпише у одговарајућу рубрику Записника.

Записник о посматрачима се сачињава у шест истоветних примерака, од којих се први (оригинални) и други прилажу уз први (оригинални) односно други примерак Записника о раду бирачког одбора, док се преостала четири примерка уручују представницима посматрача присутним приликом завршетка рада бирачког одбора.

10.5. ПАКОВАЊЕ ИЗБОРНОГ МАТЕРИЈАЛА

Пошто заврши са попуњавањем Записника, бирачки одбор треба да у посебне коверте спакује:

- Контролни лист за проверу исправности гласачке кутије
- неупотребљене гласачке листиће
- важеће гласачке листиће
- неважеће гласачке листиће
- потврде о изборном праву за гласање ван бирачког места (потписане и непотписане).

На свим ковертама обавезно треба да буду наведени садржај коверте, назив општине/града и број бирачког места.

Коверте морају бити запечаћене налепницом.

Пошто заврши паковање изборног материјала у коверте, бирачки одбор прелази на паковање изборног материјала у врећу **беле боје**, на исти начин на који је тај материјал донет на бирачко место, водећи рачуна отоме да је врећа и даље обележена налепницом као и да у врећу ставе сигурносну затворницу коришћена за печаћење вреће са изборним материјалом приликом

примопредаје изборног материјала између локалне изборне комисије и бирачког одбора пре гласања.

Бирачки одбор треба да води рачуна о томе да спрејове за обележавање прста бирача, УВ лампе и сав канцеларијски материјал, укључујући и маказе, стави у посебну кесу или мању врећу у којој је тај материјал и био спакован приликом примопредаје пре гласања и да га тако спакован стави **у врећу са изборним материјалом**. Кеса, односно мања врећа мора да буде затворена/завезана, како се њен садржај не би помешао са осталим материјалом у врећи.

ИСТИЦАЊЕ ЗАПИСНИКА НА ЈАВНИ УВИД

Пошто заврши рад на утврђивању резултата гласања и пошто попуни записник о раду бирачког одбора и спакује изборни материјал у врећу са изборним материјалом, бирачки одбор **трећи примерак** записника о раду бирачког одбора истиче на бирачком месту, на јавни увид.

! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:

Законом је прописано да изборни материјал локалној изборној комисији предаје председник бирачког одбора или његов заменик, а да примопредаји изборног материјала могу да присуствују сви чланови бирачког одбора.

11. ПРИМОПРЕДАЈА ИЗБОРНОГ МАТЕРИЈАЛА ПОСЛЕ ГЛАСАЊА

Изборни материјал се после гласања доставља локалној изборној комисији у седишту општине/града. Примопредаји могу да присуствују сви чланови и заменици чланова бирачког одбора.

Изборни материјал примају најмање два члана локалне изборне комисије који су именовани на предлог различитих предлагача.

Изборни материјал се локалној изборној комисији доставља без одлагања, а најкасније 26. октобра 2026. године до 8.00 часова.

О примопредаји изборног материјала после гласања се сачињава посебан записник.

НАПОМЕНА:

Примопредаји изборног материјала и после гласања могу да присуствују представници подносилаца изборних листа, као и представници посматрача којима је РИК издао акредитације.

Локалној изборној комисији се предаје следеће изборни материјал:

- први (оригинални) и други примерак Записника о раду бирачког одбора на српском језику и ћириличком писму и на сваком језику и писму националне мањине који је у службеној употреби у јединици локалне самоуправе
- посебне исправе са примедбама чланова бирачких одбора из тачке 16.1. Записника о раду, **ако су сачињене** (уписује се број примљених исправа)
- први (оригинални) и други примерак записника о посматрачима рада бирачког одбора
- извод из бирачког списка по којем се гласало на бирачком месту, односно посебан извод из бирачког списка по којем се гласало на бирачком месту у заводу за извршење кривичних санкција
- посебан извод из бирачког списка, ако су на бирачком месту месту гласали и бирачи који се налазе на одслужењу војног рока, на војној вежби или на школовању у јединицама или установама Војске Србије
- коверат у којем је Контролни лист за проверу исправности гласачке кутије запечаћен налепницом
- коверат са неупотребљеним гласачким листићима запечаћен налепницом односно тракастим папиром (шлајфна)

- коверат са неважећим гласачким листићима запечаћен налепницом односно тракастим папиром (шлајфна)
- коверат са важећим гласачким листићима запечаћен налепницом односно тракастим папиром (шлајфна)
- коверат са потврдама о изборном праву бирача који су гласали ван бирачког места запечаћен налепницом
- сигурносну затворницу која је коришћена за печаћење вреће са изборним материјалом приликом примопредаје изборног материјала између локалне изборне комисије и бирачког одбора пре гласања
- по један примерак евиденције о присуству на бирачком месту чланова и заменика чланова бирачког одбора у сталном и проширеном саставу.

Након предаје наведеног изборног материјала локалној изборној комисији, **бирачки одбор предаје општинској/градској управи** остали материјал:

- гласачку кутију
- спрејове за обележавање прста бирача
- УВ лампе
- картонске параване и параване у облику кабине за гласање
- по један примерак евиденција о присутности на бирачком месту чланова и заменика чланова бирачког одбора у сталном и проширеном саставу
- идентификационе картице за чланове бирачког одбора са штипаљкама
- прибор за писање, маказе и др.

ПЕЧАЋЕЊЕ ВРЕЋЕ СА ИЗБОРНИМ МАТЕРИЈАЛОМ

Пошто се обави примопредаја горе наведеног изборног материјала, у врећу беле боје се ставља изборни материјал (који је предвиђен да се стави у врећу), након чега локална изборна комисија врећу **печати сигурносном затворницом беле боје**, чији се серијски број уписује у записник о примопредаји изборног материјала.

У врећу се обавезно ставља и она сигурносна затворница којом је та врећа била запечаћена на примопредаји изборног материјала пре гласања.

Печаћењу врећа обавезно присуствују чланови бирачког одбора који су предали материјал.

! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:

У врећу се **никако не ставља** следећи изборни материјал:

- Записник о раду бирачког одбора
- Записник о посматрачима рада бирачког одбора
- извод из бирачког списка, са евентуалним списком накнадних промена и посебни извод из бирачког списка за гласање бирача у Војсци Србије
- коверат са потврдама о изборном праву за гласање ван бирачког места
- примерак записника о примопредаји изборног материјала после гласања између бирачког одбора и локалне изборне комисије
- по један примерак евиденција о присутности на бирачком месту чланова и заменика чланова бирачког одбора у сталном и проширеном саставу

Наведени материјал локална изборна комисија слаже одвојено од изборног материјала који се ставља у врећу.

НАПОМЕНА:

У пракси се може десити ситуација да на врећи нема налепнице која је била залепљена приликом примопредаје материјала пре гласања. У том случају локална изборна комисија треба да, **пре печаћења**, на врећи маркером испише број бирачког места и назив општине/града.

ПРЕДАЈА ИЗБОРНОГ МАТЕРИЈАЛА ЗА ГЛАСАЊЕ У ИНОСТРАНСТВУ

Као и по питању предаје изборног материјала бирачким одборима на бирачким местима у иностранству пре гласања, посебна правила за ове бирачке одборе прописана су и у вези са **предајом изборног материјала после гласања**. Наиме, бирачки одбори са бирачких места у иностранству изборни материјал не предају локалној изборној комисији, већ непосредно координатору РИК.

Примопредаја се врши у Београду, у седишту РИК. О примопредаји се сачињава **посебан записник**.

Бирачки одбор преноси изборни материјал са бирачког места у иностранству на начин на који се доставља дипломатска пошиљка, а којим је осигурана безбедност изборног материјала.

12. КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ ИЗБОРНИХ ПРАВА

Глава Петнаеста Кривичног законика прописује кривична дела против изборних права. У оквиру овог дела Приручника, упознаћемо чланове бирачких одбора са овим кривичним делима, као и са прописаним казнама.

Повреда права гласања

Члан 155.

(1) Ко другог у намери да му онемогући вршење права гласања, противзаконито не упише у списак гласача, избрише из тог списка или га на други противправан начин спречи или омете да гласа, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ко силом или претњом принуди другог да на изборима, гласању о опозиву или на референдуму врши или не врши право гласања или да гласа за или против одређеног кандидата односно предлога, казниће се затвором од три месеца до три године.

Давање и примање мита у вези са гласањем

Члан 156.

(1) Ко другоме нуди, даје, обећа награду, поклон или какву другу корист да на изборима или референдуму гласа или не гласа или да гласа у корист или против одређеног лица односно предлога,казниће се новчаном казном или затвором до три године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко захтева или прими поклон или какву другу корист да на изборима или референдуму гласа или не гласа или да гласа у корист или против одређеног лица односно предлога.

(3) Ако дело из става 1. овог члана учини члан бирачког одбора или друго лице у вршењу дужности у вези са гласањем,казниће се затвором од три месеца до пет година.

(4) Поклон или друга корист одузеће се.

Злоупотреба права гласања

Члан 157.

(1) Ко на изборима или на референдуму гласа уместо другог лица под његовим именом или на истом гласању гласа више од једанпут или користи више од једног гласачког листића, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Члан бирачког одбора који омогући другоме да изврши дело из става 1. овог члана, казниће се новчаном казном или затвором до две године.

Спречавање одржавања гласања

Члан 159.

(1) Ко силом, претњом или на други противправан начин спречи одржавање гласања на бирачком месту, казниће се затвором до три године.

(2) Ко омета гласање изазивањем нереда на бирачком месту услед чега гласање буде прекинуто, казниће се новчаном казном или затвором до две године.

Повреда тајности гласања

Члан 160.

(1) Ко на изборима или референдуму повреди тајност гласања, казниће се новчаном казном или затвором до шест месеци.

(2) Ако дело из става 1. овог члана учини члан бирачког одбора или друго лице у вршењу дужности у вези са гласањем, казниће се новчаном казном или затвором до две године.

Фалсификовање резултата гласања

Члан 161.

Члан органа за спровођење избора или референдума или друго лице које врши дужности у вези са гласањем, који додавањем или одузимањем гласачких листића или гласова при пребројавању или на други начин измени број гласачких листића или гласова или објави неистинит резултат гласања, казниће се затвором од шест месеци до пет година.

Уништавање докумената о гласању

Члан 162.

(1) Ко уништи, оштети, одузме или прикрије гласачки листић или неки други документ о гласању на изборима или на референдуму, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако дело из става 1. овог члана учини члан бирачког одбора или друго лице у вршењу дужности у вези са гласањем, казниће се затвором од три месеца до три године.

РЕПУБЛИЧКА ИЗБОРНА КОМИСИЈА
Београд, 2026.